

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

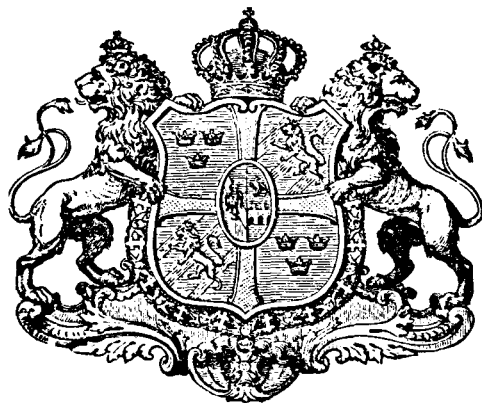
H) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS ÖFVER HOSPITALLEN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1887.

STOCKHOLM, 1889.
KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

INLEDNING

TILL

**Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 2,
Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... – Stockholm
: P.A. Norstedt & Söner, 1862-1910.**

Täckningsår: 1861-1910.

**Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... ersattes
1903 av Medicinalstyrelsens underdåniga berättelse angående
sinnessjukvården i riket året 1901**

Överstyrelsen över hospitalen ersattes 1902 av Medicinalstyrelsen.

Föregångare:

Sundhets-collegii underdåniga berättelse om medicinalverket i riket. – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1853-1862.

Täckningsår: Årg. 1(1851)-10(1860)

Efterföljare:

Sinnessjukvården i riket / av Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1913-1941. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

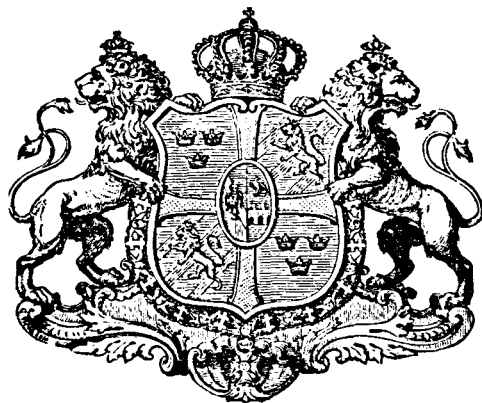
H) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS ÖFVER HOSPITALEN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1887.

STOCKHOLM, 1889.
KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Innehållsförteckning.

I.

Underdånig berättelse (sidd. V—XI).

1. Sjukvård	sid. VI.
2. Självvård och undervisning	» VIII.
3. Byggnader m. m.	» IX.
4. Beklädnad, sängutredning, inventarier	» »
5. Uppvärmning och lyshållning	» »
6. Mathållning och utspisning	» »
7. De sjukas sysselsättningar	» »
8. Utrymme	» X.
9. Inkomster och utgifter	» »
10. Sinnessjuka och idioter i riket	» »
11. Skyddsförening för sinnessjuka	» XI.

II.

Bilagor.

Bil. A. Redogörelse för sjukvården.	
Tab. 1. Vårdade sinnessjuka	sid. 1.
» 2. Sjukdomsformer	» 2.
» 3. Intagne	» »
» 4. Uppgift på de intagnes ålder vid sjukdomens början, jemte deras civilstånd	» 5.
» 5. Uppgift öfver sinnes- och nervsjukdom inom de intagnes slägt	» 6.
» 6. Antagliga sjukdomsorsaker	» 7.
» 7. Stånd och yrke	» 8.
» 8. Hemort	» 9.
» 9. Tillfrisknande	» 10.
» 10. Tillfriskningsprocenten under de senaste 10 åren	» 11.
» 11. Afidne	» 12.
» 12. Tillfälliga sjukdomar	» 14.
» 13. Befintliga sjuka den 31 December 1887 jemte uppgift om sjukdomens bestånd från dess uppkomst	» 15.
» 14. De sjukas fördelning	» »
» 15. Antal sjukplatser och underhållsdagar; medeltal sjuka för dag; kostnad för utspisning och läkemedel samt totalkostnad för sjukvården	» 17.
» 16. Tjenstemän och betjening	» 18.
Bil. B, C, D. Inkomster och utgifter för hospitals underhåll sidd. 19—21.	
» E. Sammandrag af läkarnes uppgifter om sinnessjuka och idioter i riket	» 22.
» F. Vetenskapliga iakttagelser	» 24.

Table des Matières.

I.

Rapport au Roi (pages V—XI).

1. Service médical	page VI.
2. Service religieux et enseignement	» VIII.
3. Bâtimens	» IX.
4. Vêtemens, garnitures de lit, meubles	» »
5. Chauffage et éclairage	» »
6. Régime alimentaire	» »
7. Occupations	» »
8. Nombre des places	» X.
9. Recettes et dépenses	» »
10. Alliénés et idiots du royaume	» »
11. Notices sur l'Association pour l'assistance des aliénés en dehors des institutions publiques	» XI.

II.

Annexes.

Annexe A. Les détails du service médical.	
Tab. 1. Mouvement des aliénés dans les établissemens	page 1.
» 2. Formes morbides	» 2.
» 3. Admissions de l'année	» »
» 4. L'âge au commencement de la maladie et l'état civil des aliénés	» 5.
» 5. Maladies mentales et nerveuses parmi les parents des aliénés	» 6.
» 6. Causes probables des maladies	» 7.
» 7. Les aliénés par profession	» 8.
» 8. Les aliénés par domicile	» 9.
» 9. Guéris (par âge, par séjour à l'hôpital et par durée de la maladie)	» 10.
» 10. Relation pour cent des résultats du traitement pendant les derniers dix ans	» 11.
» 11. Décès (par âge, par séjour à l'hôpital, par durée et par nature de la maladie)	» 12.
» 12. Maladies intercurrentes	» 14.
» 13. Notice sur la durée de la maladie chez les aliénés, traités dans les établissemens le 31 Dec. 1887	» 15.
» 14. Classification des aliénés par rapport aux catégories de payement	» »
» 15. Nombre des places et des journées d'entretien; moyenne des malades par jour; frais d'alimentation, de médicaments, et frais totaux des établissemens	» 17.
» 16. Nombre des médecins, des surveillans et des gardes malades	» 18.
Annexes B, C, D. Etat financier; Recettes; Dépenses, Recapitulation de la situation	pages 19—21.
» E. Résumé des rapports des médecins sur les aliénés et les idiots du royaume	page 22.
» F. Observations scientifiques	» 24.

Rättelser:

Sid. VIII, 17 raden, *står* 51.91 *läs* 51.81
" " 20 " " 29 öre " 26 öre
" " 21 " " 38.22 " 39.11
" " 21 " " 142.88 " 142.76

T I L L   K O N U N G E N .

Den underdåniga berättelse rörande förvaltningen och verksamheten inom rikets hospitalsväsen under år 1887, hvilken det åligger Medicinalstyrelsen i egenskap af öfverstyrelse öfver hospitalen att afgifva, får Medicinalstyrelsen härmed till Eders Kongl. Maj:t öfverlemna. Den omfattar: redogörelse för *sjukvården* och dermed i sammanhang stående förhållanden; utdrag ur de af predikanterne afgifna berättelserna angående *själavård* och *undervisning*; uppgifter rörande *anstalternas bygnader och jordområden*; om *utredning* i kläder och inventarier; om *uppvärmning och lys-hållning*; om *utrymme* vid de särskilda anstalterna, Dessutom

Berättelse om hospitalen.

innehåller berättelsen redogörelse för Holmehus privata sjukvårdsanstalt i Malmö för nerv- och sinnessjuka samt en kort redogörelse för skyddsföreningens för sinnessjuka verksamhet under redogörelseåret. Slutligen meddelas såsom Bilagor tabellariska öfversigter dels angående sjukvården och dermed sammanhängande förhållanden, dels rörande *inkomster* och *utgifter* för hospitals underhåll, vidare uppgift angående *sinnessjuka och idioter* i riket samt af läkarne gjorda *vetenskapliga iakttagelser*.

1. Sjukvården ¹⁾.

Sjukplatsernas antal vid alla hospitalen i riket uppgick vid redovisningsårets början till 2,277 mot 2,257 vid början af 1886. Under loppet af 1887 öppnades Kristinehamns nya hospital, beräknadt för 290 patienter, tillhörande 2:dra och 3:dje klass, hvarjemte ytterligare 5 platser bereds å Göteborgs hospital, hvarigenom sjukplatsernas antal vid slutet af året uppgick till 2,572, fördeladt på följande sätt, nämligen å Stockholms hospital 265, Upsala 400, Nyköpings 70, Vadstena 360, Vexjö 220, Visby 30, Lunds 354, Göteborgs 175, Kristinehamns 290, Hernösands 221, Malmö asyl 175 samt å Holmehus privatanstalt 12.

Under år 1887 vårdades å anstalterna för sinnessjuka tillsammans 3,049 (tab. 1), nämligen 1,607 män och 1,442 kvinnor, motsvarande 52·71 % af de förra och 47·29 % af de senare. Under år 1886 vårdades å samma anstalter 2,922, således 127 färre än under redovisningsåret.

Af under året vårdade voro 2,258, nämligen 1,173 män och 1,085 kvinnor, motsvarande 74 % af alla vårdade kvarliggande från 1886.

Antalet under året intagne sjuke uppgick till 791, nämligen 434 män och 357 kvinnor, 54·87 % af de förra och 45·13 % af de senare. Under år 1886 intogos å samtliga anstalter 741, således 50 mindre än under 1887.

Förhållandet mellan intagne och vårdade (tab. 1) eller omsättningens storlek i dess helhet utgjorde 25·94 %; dylik beräkning för de särskilda anstalterna visar, att omsättningen varit lifligast vid Lunds hospital med 30·08 %; Upsala med 26·05 % och Göteborg med 25·43 % samt trögast vid Vadstena 13·55 % Hernösand 15·71 % o. s. v. ²⁾

Af de vårdade affördes inalles 641, deraf 335 män och 306 kvinnor, 52·26 % af de förra och 47·74 % af de senare. Under år 1886 affördes 664, således 23 flere än under redovisningsåret. Vid jämförelse mellan intagne och afförde visar sig att 150 flere blifvit intagne än afförde.

De till 1888 kvarliggande sjukas antal uppgick till 2,408, nämligen 1,272 män och 1,136 kvinnor, motsvarande 52·82 % af de förra och 47·18 % af de senare. Från 1886 till 1887 kvarlägo tillsammans 2,258.

Beträffande olika sjukdomsformer hos de under redovisningsåret intagne utvisar tab. 2 följande:

Tungsinne förekom hos 230, nämligen 107 män och 123 kvinnor, motsvarande tillsammans 29·15 % af alla intagne. Af samtliga intagne män förekom 24·65 % och af kvinnor 34·46 % behäftade med tungsinne, hvilken sjukdomsform alltså visat sig allmännare hos kvinnor.

Ursinne förekom hos 254, nämligen 121 män och 133 kvinnor eller 32·11 % af alla intagne; den förekom hos 27·88 % af samtliga intagne män och hos 37·26 % af intagne kvinnor.

Förryckhet förekom hos 172, nämligen 115 män och 57 kvinnor, motsvarande tillsammans 21·75 % af alla intagna; 26·96 % af intagne män och 15·96 % af intagna kvinnor.

Svagsinnet förekom hos 69 af de de intagna, nämligen 39 män och 30 kvinnor, tillsammans 8·73 % af alla intagna.

¹⁾ Referent Medicinalrådet Hjertström.

²⁾ Malmö såsom varande asyl ingår ej i beräkningen, ej heller Kristinehamns hospital, hvars alla vårdade intagits under redovisningsåret, hvarför omsättningen skulle uttryckas med 100 proc.

Sinnessjukdom med förlamning uppträdde hos 39 intagna, nämligen 32 män och 7 kvinnor, tillsammans 4·93 % af alla intagna.

Sinnessjukdom med fallandesot förekom hos 20, deraf 17 män och 3 kvinnor, tillsammans 2·53 % af alla intagna.

För fånighet blefvo 6, nämligen 2 män och 4 kvinnor intagna, motsvarande 0·76 % af alla intagna.

För okänd sjukdom intogs 1 man eller 0·13 % af alla intagna.

För enkel sinnessjukdom hafva enligt tab. 3 tillsammans 725, nämligen 382 män och 343 kvinnor, blifvit intagna, motsvarande 91·54 % af alla intagna.

Öfrige i samma tabell upptagna sjukdomsformer, nämligen *sinnessjukdom med förlamning*, *sinnessjukdom med fallandesot* samt *fånighet* förekommo med inalles 66 fall, motsvarande 8·3 % af alla intagna.

Beträffande åldern hos de intagne visar tab. 3 att åldersperioden 21—25 föredde högsta antalet, nämligen 15·30 %, dernäst kom åldersklassen 26—30 med 14·92 %, samt åldersklasser 31—35 med 13·91 % o. s. v.

Tab. 3 visar äfven, att sjukdomens bestånd före intagningen kunnat utrönas hos 769 eller 97·22 % af de intagne. Bland dessa hade sjukdomen hos 30·30 % uppträdt inom 3 månader före intagningen; hos 32·12 % hade den egt bestånd 3—12 månader före intagningen, hos 11·57 % från 1—2 år o. s. v.

Hos 764 bland de 791 intagne, således hos 96·59 % har man kunnat bestämma antalet af förutgångna anfall af sinnessjukdom före intagningen och hvaraf framgår att hos 70·16 % intet föregående sjukdomsfall förekommit; att hos 15·57 % uppträdt ett, hos 6·29 % två, o. s. v. De för första gången uppträdande fallen förhålla sig till återfallen såsom 70·16 % till 29·84 %.

Af tab. 4, som utvisar åldern då sinnessjukdom första gången uppträdt, framgår att de talrikaste fallen eller 19·47 % hafva inträffat under åldern 21—25 år, dernäst kommer åldern 26—30 med 16·05 % och 31—35 med 13·27 % o. s. v. Bland de för sinnessjukdom i förening med förlamning intagne sjuke förekommo 32 män och 7 kvinnor; af männen voro 22 gifte och 9 ogifte, om 1 saknas uppgift; 14 af de gifte hade barn. Af de 7 för samma sjukdom intagna kvinnorna voro 2 gifta, 5 ogifta; 2 hade barn.

Beträffande de sjukas civilstånd visar sig af tab. 4, att bland samtliga 791 intagne 493, nämligen 289 män och 204 kvinnor voro ogifta; 252 eller 128 män och 124 kvinnor voro gifta, 16 voro enklingar och 27 enkor samt 2 kvinnor fränskilda; för en man saknas uppgift om civilstånd. I likhet med föregående år var antalet ogifta väsentligen öfvervägande de giftas antal, hvarjemte, hvad beträffar de giftas kön, männens antal såsom vanligt befinnes öfvervägande. Bland de gifta visar deremot människens antal endast en ringa öfvervigt mot kvinnornas.

Såsom tab. 5 närmare utvisar har sinnessjukdom inom de intagnes släkt kunnat spåras i 282 och nervsjukdom i 23 fall, motsvarande respektive 35·66 % och 2·91 % af alla intagne. Sinnessjukdom hos modren har förekommit med 9·10 %, hos fadern med 7·21 %, hos båda föräldrarna med 0·51 %, hos moderns föräldrar eller syskon med 6·70 %, hos faderns föräldrar eller syskon med 6·19 %, hos båda föräldrarnes föräldrar eller syskon med 0·13 %, hos den sjukas syskon med 8·72 %. Fallandesot förefans i 6 fall hos fader och i 1 fall hos moder. Hypo-

kondri eller hysteri hafva förekommit bland 3 män och 1 kvinna hos den sjukas fader och bland 7 män och 3 kvinnor hos den sjukas moder; beträffande 2 kvinnor hade dylik sjukdom förekommit hos båda föräldrarna.

Utom nämnda mera indirekta sjukdomsorsak eller ärftligheten finnas, enligt hvad tab. 6 närmare utvisar, särskilda sjukdomsorsaker angifna i 580 fall bland de intagne.

Dervid förekommo yttre skador å hufvudet 26 gånger; inflammation af hjernan och dess hinnor samt hjernslag (hjernhemorhagi) 11 ggr.; missbildning af hufvudskål och hjerna 1; hysteri 19; febrar 19; bleksot och blodbrist 10; syfilis 19; menstruationsrubbingar 5; barnsäng samt digifning 25; själfbefläckelse 35; missbruk af spritdrycker 54; oordentligt lefnadsätt 15; missbruk af läkemedel (narcotica) 2; öfveransträngning, psykisk och kroppslig 41; religiös inflytelse 58; kärlek 46; husliga bekymmer 33; olyckor och motgångar 54; fattigdom, elände (pauperism) 16; häftig sinnesrörelse 38; o. s. v.

Såsom orsak till sinnessjukdom med förlamning förekommer syfilis 15 ggr, missbruk af spritdrycker 5, olyckor och motgångar 6, öfveransträngning 5, oordentligt lefnadsätt 4 o. s. v.

Tab. 7 upplyser angående de intagnes stånd och yrke, att det öfvervägande antalet tillhört de jordbrukande klasserna. Om nämligen till dessa hänföras ej mindre jordbrukande ståndspersoner och bönder samt jordtorpare, än ock tjenare och daglönare af jordbruksklass uppgår antalet af hithörande intagne till 324, d. ä. 40·96 % af alla intagne; af öfriga stånd eller yrken äro lärare företrädda af 18 sjuke, civile embetsmän af 17, militärer af 35, studerande 10, o. s. v.

Såsom närmare framgår af tab. 8 voro af de intagne 555 bosatte på landet och 236 i stad, motsvarande resp. 70·17 % de förre och 29·83 % af de senare. I förhållande till folkmängden förekommer en på 7,012 af landsbygdens befolkning och en på 3,497 (mot resp. 1 på 7,862 och 1 på 3,355 under år 1886) af städernas. Af de intagne tillhörde 74 Stockholms stad, 81 Malmöhus, 56 Göteborgs, 50 Vermlands och 45 Östergötlands län.

Af tab. 9 framgår, att inalles 281, nämligen 124 män och 157 kvinnor, afförts från anstalterna såsom tillfrisknade; alla hade vårdats för enkel sinnessjukdom utom 1 man, som vårdats för sinnessjukdom med fallandesot. Enär antalet för enkel sinnessjukdom vårdade under året uppgick till 2,800 utgöra sålunda de från enkel sinnessjukdom tillfrisknade 9·29 % af hithörande sjuke. Under år 1886 uppgick denna proc. till 11·03, under 1885 till 10·63, under 1884 till 8·47 % o. s. v. Antalet tillfrisknade i förhållande till hela antalet vårdade utgjorde 8·56 % eller något mindre än föregående år.

Högsta antalet tillfrisknade visar Göteborgs hospital med 12·29 %, Upsala med 12·07 %, Lunds med 10·96 %, Stockholms med 10·68 % o. s. v. Holmehus privatanstalt uppvisar en tillfriskningsprocent af 13·33 %. Beträffande de tillfrisknades ålder tillhörde 19·16 % åldern 26—30 år; 15·32 % åldern 21—25 år; 14·18 % åldern 51—60 år; 12·64 % åldern 31—35 år.

Af de tillfrisknade hade 87·74 % vistats å anstalt mindre än 1 år, 69·0 % från 1—2 år, 0·38 % öfver 5 år o. s. v.

Tab. 10 redogör för tillfriskningsprocenten beträffande de för enkel sinnessjukdom intagne, omfattande såväl hvart och ett af de senast förflytna 10 åren som ock den sammanlagda tiden af en hel 10-årsperiod med särskildt afseende derpå, om sjukdomen egt bestånd under 2 eller öfver 2 år före intagningen.

Af denna tabell visar sig, att medeltalet af tillfriskningsprocenten för åren 1878—87 utgjorde 29·2 %, men att samma procent för sjuke, som intagits å hospital inom 2 år efter sjukdomens uppkomst, uppgick till 38·2 %, under det berörde procent för sjuke, hvars sjukdom egt bestånd mer än 2 år före intagningen, nedgick till 8·1 %.

Enligt hvad tab. 11 närmare utvisar, utgjorde antalet å anstalterna aflidne under 1887 tillsammans 110 deraf 61 män och 49 kvinnor, d. v. s. 3·61 % af alla vårdade mot 4·76 % under år 1886. Bland de aflidne hade 73·64 % vårdats för enkel sinnessjukdom, 23·63 % för sinnessjukdom med förlamning, 1·82 % för sinnessjukdom med fallandesot o. s. v. De talrikast förekommande dödsorsakerna voro akuta och kroniska lungsjukdomar, för hvilka resp. 20·91 % och 22·73 % dukat under. Af akuta sjukdomar i hjernan och dess hinnor hafva 10·91 % aflidit mot 16·54 % under 1886.

Af tillfälliga sjukdomar hade, enligt hvad tab. 12 närmare utvisar, tillsammans 715 varit angripna, motsvarande en på 4·26 % af de vårdade.

Af olika sjukdomsformer har akut och kronisk magkatarr förekommit med 82 fall; tarminflammation och diarrhé med 103 fall; akut och kronisk lunginflammation med tillsammans 79 fall; sjukdom i luftrören med 35 fall; bleksot och blodbrist med 29 fall; hjern- och hjernhinneinflammation med 7 fall; af infektionssjukdomar har tarmtufus förekommit med 7 fall och varfeber med 1 fall.

Enligt hvad tab. 13 närmare utvisar, har sjukdomens bestånd bland de vid årets slut kvarvarande 2,408 kunnat bestämmas för 2,383 det är för 98·69 % af hela antalet. Bland dessa hade sjukdomen egt bestånd under 1 år för 10·37 %; 1—2 år hos 8·10 %; 2—3 år hos 7·51 %; 3—5 år hos 11·37 %; 5—10 år hos 20·91 % samt öfver 10 år hos 41·71 %. Bland de kvarvarande förekom enkel sinnessjukdom hos 91·66 %; sinnessjukdom med förlamning hos 1·99 %; sinnessjukdom med fallandesot hos 4·15 %; fänighet hos 2·16 % samt ökad sjukdom hos 0·04 %.

Tab. 14 redogör för de vid årets slut å anstalterna befintliga sjukas fördelning med hänsyn till afgift. Häraf framgår att 108 eller 4·49 % tillhörde betalande i första klass; 329 eller 13·66 % betalande af andra klass; 1,833 eller 76·12 % betalande af tredje klass, hvarjemte 138 (mot 135 år 1886) eller 5·73 % voro fria från afgift.

Enligt samma tabell visar sig, att antalet å anstalterna vårdade kriminalpatienter eller sådana sjuka, hvilka äro tilltalade eller dömda för straffbar handling, vid årets slut utgjorde 159, nämligen 127 män och 32 kvinnor, 6·60 % af alla kvarliggande. Vid 1886 års slut uppgick antalet hithörande patienter till 152 och vid samma tid 1885 till 145.

Af kriminalpatienterna tillhörde 102, nämligen 84 män och 18 kvinnor, sådana, hvilka icke kunnat till följd af sinnessjukdom fällas till ansvar för brottslig handling; 11 voro ransakningsfångar och 46 straffångar. Det högsta relativa antalet vistades på Visby och Göteborgs hospital (13·79 %, resp. 13·38 % af alla å anstalten vårdade sjuka) dernäst Malmö asyl och Vexjö hospital med resp. 10·92 % och 10·65 %, o. s. v.

Beträffande de af kriminalpatienterna begångna brottsliga handlingarne, förekommo mord och dråp med 39 fall, mordbrand med 33 fall, stöld och rån med 36 fall, öfvervåld med 30 fall, barnamord med 6 fall.

Af tab. 15 framgår, att antalet underhållsdagar för de under året å anstalterna vårdade uppgick till 836,877 eller, om Kristinehamns hospital, som först den 26 Juli 1887 öppnades för sjukvården och således ej för de följande beräkningarna är jemförligt med de öfriga hospitalen, frånräknas, till 820,305. *Medeltalet dagligen vårdade* utgjorde alltså 2,247 mot 2,257 under år 1886.

Totalkostnaden för sjukvården med undantag af kostnaden för byggnader, reparationer, onera och utskylder uppgick till 919,963 kronor 10 öre (kostnaden för Kristinehamns hospital ej inberäknad). Vid totalkostnadens fördelning på underhållsdagarna erhålles såsom *totalmedelkostnad för hvarje person och dag* 1 kr. 12·16 öre och för år 409 kronor 42 öre, mot respektive 1 kr. 14·89 öre och 421 kr. 35 öre under år 1886. Kostnaden var högst vid Göteborgs (1·45·10) och Visby (1·45·00) lägst vid Nyköpings hospital och Malmö asyl. Skillnaden mellan maximum och minimum af medelkostnaden — Göteborgs och Nyköpings hospital — utgör 51·91 öre.

Utspisningskostnaden (endast beräknad för de sjuke af alla klasser, ej för betjeningen) å samtliga anstalterna utom Kristinehamns hospital utgjorde 320,840 kronor 29 öre eller i medeltal *för dag* 38,22 öre och *för år* 142·88 kronor, mot respektive 42·55 öre och kr. 155·31 under år 1886.

Såsom tab. närmare utvisar var medelkostnaden för utspisningen ganska olika vid de särskilda anstalterna; den var högst vid Visby och Vexjö hospital, lägst vid Vadstena och Malmö hospital.

Läkemedelskostnaden för året uppgick vid samtliga anstalterna (utom Kristinehamns) till 9,776 kronor 67 öre eller för hvarje sjuk *för dag* till 1·19 öre mot 1·63 öre under år 1886.

Såsom tab. 16 närmare utvisar uppgick antalet vid anstalterna för sjukvården anställda tjänstemän och betjening vid 1887 års slut inalles till 344. Om härifrån afräknas läkarepersonalen tillsammans 24 samt uppsyningsmän och förestånderskor 25 personer så återstå 295 såsom utgörande den egentliga vaktbetjeningen, hvilken ökats med 28 sjukvaktare och 13 sköterskor, hvaraf 13 sjukvaktare och lika många sköterskor komma på Kristinehamns hospital. Enär medeltalet sjuke för dag under året vid rikets anstalter (utom Kristinehamn och Holmehus, hvilka ej kunna tagas i beräkning) uppgick till 2,247, hade alltså hvar och en af betjeningen vid de beräknade anstalterna haft att tillse 8·45 mot 8·72 under 1886.

2. Självvård och undervisning.

Allmän gudstjenst har hållits å samtliga anstalter hvarje söndag och helgdag, hvarjente vid en och annan anstalt under fastlagstiden äfven hållits passionspredikningar. I likhet med föregående år har gudstjensten synt utöfva en lugnande inverkan på de patienter, som kunnat bevista densamma. Nattvardsgång med eller utan skriftemål hålles i regeln 3—4 ggr. årligen å hvarje anstalt för de patienter, som pröfvas kunna dit admitteras.

Ur predikanternes årsberättelser inhemtas i öfrigt angående religionsundervisningen och öfriga åtgärder till befrämjande af gudsfruktan och spridning af kunskaper bland patienterna bland annat följande: *Stockholms hospital*: gudstjensten har upptagit något mindre än en timma deraf för predikan omkring 20 minuter.

Morgon- och aftonbön förrättas numera å begge afdelningarna vanligen af lämpliga personer bland betjeningen. Undervisningen, hvarmed början gjordes under 1886, har fortgått en gång i veckan jemväl under 1887, endast med smärre afbrott under sommaren samt vid julen. I undervisningen hafva deltagit i medeltal 15 patienter. De manliga patienterna anses mera mottagliga för undervisningen, hvars gagn för kvinnorna synt inskränka sig till en för patienterna lämplig förströelse.

Uppsala hospital: »Skola har af predikanten hållits fyra timmar i veckan med ett uppehåll vid julen äfvensom under sommarmånaderna, då fullt upp med helsosam sysselsättning erbjudes patienterna utom hus. Skriföfningar och bibelläsning med frågor och förklaringar samt föreläsning af valda stycken hafva härvid alternerande förekommit.»

Vexjö hospital: Utom de uppläsningar som till patienternas uppbyggelse skett af uppsyningsmannen på sätt i förra årsberättelsen finnes omnämndt har *predikanten* börjat meddela skolundervisning en timma i veckan å hvardera afdelningen, Läroämnena hafva varit historia och geografi, naturkunnighet och räkning samt välskrifning. Antalet närvarande har varit 15 till 18 å hvardera afdelningen.

Malmö asyl: Antalet kyrkibesökande har varit i medeltal 14 män och 30 kvinnor; en iakttagen minskning af kyrkibesökande från mausafdelningen anser predikanten hafva sin grund i det förhållande »att någon i sänder städse hindrats af sjukdom att närvara, samt att patientbesättningen å denna afdelning år för år försämrats, i det de, som i någon mån kunnat taga vara på sig sjelfva, utskrifvits och mindre försigkomna intagits.»

Religionsundervisningen i öfrigt har fortgått som förut. Boklänens antal under året har uppgått till 4,105 oberäknadt de alltid för patienterna tillgängliga andaktsböckerna.

Lunds hospital: Sedan medlet af året har under en timma tvenne gånger hvarje vecka på kyrkosalen förelästs eller hållits bibelförklaring, den ena dagen för den manliga afdelningen och den andra dagen för den kvinnliga. Äfven föreläsningar af verldsligt innehåll hafva hållits, dock endast för männen; hvad kvinnorna angår, så hålles på deras derom uttryckta önskan för dem endast bibelförklaring af predikanten vid dessa tillfällen.

Göteborgs hospital: Gemensamma bönestunder har predikanten såsom icke boende inom sjukvårdsinrättningen ej haft tillfälle att förrätta; deremot har han i matsalarne såväl å mans- som kvins-sidan vid lägliga tillfällen förrättat aftonbön; vid de tillfällen, då han icke sjelf förrättat bön, har betjeningen fått sig detta uppdraget.

Rörande ordets och börens inverkan på de sjuke uttalar predikanten samma åsikter som i förra årsberättelsen; om de sinnessjuka brottslingarne, de s. k. kriminalpatienterna, gäller enligt predikantens åsigt i allmänhet, att »de i psykiskt hänseende äro så beskaffade, att de icke kunna vara mottagliga för ordet; om några af dem gäller det, att de gerna både höra och läsa Guds ord och deraf hemta tröst och hugsvalelse.»

Kristinehamns nya hospital: Predikanten meddelar att hospitalens kyrksal kunnat för sitt ändamål användas första gången söndagen den 28 Augusti samt den 11 derpåföljande September för gudstjenstligt bruk invigdes af Biskop Rundgren. Gudstjenst har sedermera hållits regelbundet hvarje söndag under 45 till 50 minuter samt dessemellan någon gång andaktsöfning.

3. Byggnader, jordområden m. m.

Stockholms hospital: Ett större växthus uppfördes under året nästan uteslutande af patienter och vaktare på passande plats i närheten af stallet.

Upsala hospital: För att underlätta transporten af mat från köket till gamla hospitalet äfvensom för transport af kol, ved, tvätt o. s. v. har ett jernvägsspår blifvit utlagdt från administrationshuset i nya hospitalet förbi gamla hospitalet, och kommer detsamma att fortsättas till tvättinrättningen och vidare till lastbryggan vid Fyrissan samt det derbredvid belägna upplaget för ved och stenkol.

Lunds hospital: Den å hospitalsområdets vestra utkant i närheten af ån belägna, af jordhögar omgifna vattensamling, som bildats genom förr verkställd upptagning af lera till tegelbränning, har anordnats till en pryddig dam med trädplanteringar rundt omkring. Promenadvägen utefter ån har blifvit fortsatt, en mängd större träd planterats utefter hela åvallen, m. fl. planteringsarbeten å hospitalsområdet.

Göteborgs hospital: Under året blef vattenledningen från Ålhults källa färdig, afsynad och tagen i bruk. Anläggningen består af ett pump- och maskinhus, tvenne reservoirer, en mindre nedom pumphuset och en större uppe i berget samt ett rörnät af 6' och 4' gjutjernsrör med afstängningsluckor och brandposter.

Hernösands hospital: Bland mera betydande förändringar och reparationer inom sjukhuset må nämnas uppförandet af 2 brandmurar å sjukhusvinden på gränsen mellan centralbyggnaden och hvardera af flyglarne, hvarigenom den fara för hospitalet, som kunde uppstå genom en möjligen inträffande vådelds hastiga spridning utefter hela vindsvåningen, blifvit förebyggd. Arbetet verkställdes sålunda, att de redan befintliga brandmurarne från öfversta våningen uppdrogos genom byggnadens hela bredd från vindsgolfvet till omkring 2 fot ofvan vattentaket. En i hvardera muren anbragt dörröppning är försedd med en tätt slutande dörr af smidd jernplåt. En annan förändring inom en af sjuklokalerna, som är egnad icke blott att förebygga eldfara utan äfven att befordra sundheten, är den fullständiga reparationen af golfvet i afdelningens för osnygge män dagrum, hvilket ligger omedelbart öfver anstaltens snickareverkstad och i samma utsträckning som denna; förändringen skedde genom borttagandet af det delvis upprutnade bjelklaget mellan de nämnda lägenheterna samt uppmurning af hvalf på jernvägsskenor, stödda af en gröfve jernbjelke, till trossbotten för golfvet i dagrummet, hvars väggar och tak sedermera strökos i olja för att alla föroreningar lätt skulle kunna aftvättas. Äfven golfven i samma afdelnings kök, 3:dje mansafdelningens snygningsrum samt obduktionsrummet undergingo en dylik af behovet påkallad fullständig reparation.

För trädgårdens räkning uppfördes under året en större varmbänk till uppdragning och förökning af växter hvilken nybyggnad verkställdes uteslutande med hospitalets arbetskrafter, hufvudsakligen af en för trädgårdsarbete intresserad patient efter trädgårdsmästarens anvisning; härigenom har blomsterodlingen vid detta hospital blifvit både rationel och vinstgivande. Bland förbättringar å jordområdet nämnas uppbyggnad, gödning och besående af en del af stenbacken, som ligger vid sidan af stora uppfartsvägen till hospitalet. Der såväl som å andra ställen af området utplanterades för klimatet passande parkträd.

Kristinehamns hospital: Byggnaderna vid detta hospital hafva under 1887 års första hälft fullbordats, och har hospitalet efter den 1 Juli 1887 kunnat emottaga patienter.

Asylen vid Lunds hospital: I början af år 1887 afslutades kontrakt om uppförande af alla till denna asyl hörande byggnader, hvarå arbetet genast efter kontraktets underskrifvande tog sin början, och har detsamma nu så fortskridit, att största delen af planeringsarbetena är utförd samt grund och sockel färdiga till åtskilliga paviljonger. En bro, af cement och jern, emellan hospitalet och asylen är slagen öfver Höje å.

Nyköpings hospital: Alla förberedande arbeten rörande uppförande af den beslutade paviljongen, afsedd för lugna patienter inom detta hospital, äro vidtagna.

4. Beklädnad, sängutredning och inventarier.

Kostnaden för inköp och underhåll af *beklädnadspersedlar*, *linne* och *sängkläder* vid samtliga anstalterna uppgick under redovisningsåret till 75,369 kronor 93 öre (Bil. C). Fördelas denna summa på medeltalet under året dagligen vårdade (2,247) visar sig, att hvarje hela året upptagen sjukplats med afseende på dessa effekter i medeltal kostat 32 kronor 65 öre mot 28 kronor 75 öre år 1886.

5. Uppvärmning och lyshållning.

Utgifterna för uppvärmning och lyshållning uppgingo under 1887 till 109,424 kronor 26 öre (Bil. C) mot 114,309 kronor 13 öre under 1886. Hvarje under redovisningsåret upptagen sjukplats har med afseende å uppvärmning och lyshållning således kostat i medeltal 49 kronor 53 öre mot 50 kronor 64 öre år 1886.

6. Mathållning och utspisning.

Mathållningen sker med undantag för Visby hospital, der utspisningen är gemensam med lasarettet, medelst *egen hushållning* såsom i föregående årsberättelser är omförmäldt. Denna metod för utspisningen ställer sig fortfarande både prisbilligare och bättre än den förr brukliga genom entrepenad å portionen i dess helhet.

Utspisningskostnaden för de sjuke vid samtliga anstalter uppgick såsom tab. 15 närmare utvisar för år 1887, såsom redan ofvan är nämnt, inalles till 320,840 kronor 29 öre och för hvarje sjuk *för dag* till 38.22 öre och *för år* till 142 kronor 88 öre.

7. De sjukas sysselsättningar och förströelser.

Vid samtliga anstalter tillämpas som förut grundsatsen att i så stor utsträckning som är möjligt bereda tillfälle till arbete i fria luften åt patienter, som kunna dermed sysselsättas. Hit höra jordbruks- och trädgårdsarbete, jordgräfning, vedhuggning o. s. v. Såsom sysselsättning inom hus användas för män:

tillverkning af mattor, nätbindning, drefplockning, tillverkning af listtofflor (Stockholm) samt för handtverkskunniga: snickeri, skrädleri, måleri, skomakeri m. m., vid Stockholms hospital äfven tryckeri. Kvinnorna sysselsättas med spånad, väfnad, sömnad, stickning o. s. v.; vid några hospital äfven med trädgårdsarbete. Till handräckning af allehanda slag användas i öfrigt både män och kvinnor.

Såsom bevis på omfånget af de sjukas sysselsättning må här meddelas följande ur öfverläkarnes rapporter hemtade uppgifter å antalet af sjuke förrättade dagsverken vid de olika anstalterna. Vid *Stockholms* hospital har antalet dagsverken för året uppgått till 15,028 för män och 10,112 för kvinnor, tillsammans 25,140 eller 1,868 mera än under 1886; medeltalet dagligen arbetande har varit 50 män och 32 kvinnor. Vid *Upsala* hospital uppgingo arbetsdagarnes antal för män till 34,054, för kvinnor till 15,816, tillsammans 49,870, mot 47,223 under 1886. Vid *Nyköpings* hospital, der 21 män och 19 kvinnor varit mer eller mindre arbetsföre, hafva tillsammans fullgjorts 4,604 dagsverken. Vid *Vadstena* hospital uppgick dagsverkenas antal inalles till 29,195, hvaraf 18,402 af män och 10,793 af kvinnor. Vid *Vexjö* hospital har antalet dagsverken under året uppgått till omkring 27,000, hvaraf omkring 15,000 af män och 12,000 af kvinnor, antalet arbetande manliga patienter har uppgått till 50 och kvinliga till 40. Vid *Visby* hospital hafva utförts 5,535 dagsverken af i medeltal 18 arbetande patienter. Vid *Malmö* asyl utgjorde antalet dagsverken 23,061, deraf på mansafdelningen 13,279 och på kvinsafdelningen 9,782. En minskning i dagsverkenas antal mot år 1886 skrives till största delen på en minskning i tillgång på arbete med tillverkning af tändsticks-lådor. Vid *Lunds* hospital har antalet dagsverken uppgått å mansafdelningen till 15,300 och å kvinsafdelningen till 15,888 eller tillsammans 31,188. Denna siffra anger dock endast de betalda dagsverkenas antal. I verkligheten hafva omkring 156 sjuke dagligen varit i arbete. Vid *Göteborgs* hospital hafva utförts tillsammans 16,803 dagsverken, nämligen 10,087 af manliga och 6,716 af kvinliga patienter. Vid *Hernösands* hospital hafva 9,274 manliga och 9,277 kvinliga eller tillsammans 18,551 dagsverken blifvit utförda.

För verkställda arbeten uppbära patienterna flitpenningar i enlighet med af Direktionen uppgjord taxa, hvarförutom de arbetande patienterna ofta tilldelas någon mindre extra förplägning i enlighet med hvad som förekommer anfördt i föregående årsberättelser. Största delen af flitpenningarne användas af männen till snus och tobak; af kvinnorna till kaffe, smärre klädespersedlar eller böcker o. s. v. Vid *Stockholms* hospital besparades liksom föregående år en del flitpenningar, så att vid slutet af år 1887 *ej uttagne* flitpenningar utgjorde kr. 3,702.75 mot 3,027.04 vid dess början.

Patienternas förströelser bestå i läsning ur tidningar och ur anstaltens boksamling, vidare af kägelspel, sällskapsspel, promenader, i sällskapliga sammankomster med förfriskningar o. s. v. Första klassens patienter ega äfven tillgång till biljard, crocquet, fortepiano. Vid *Upsala* hospital fortfar den bland betjeningen bildade sextetten att utöfva en för patienterna glädjebbringande verksamhet. Vid *Lunds* hospital har äfven under redovisningsåret konsert någon gång gifvits af studenter med såväl sång som instrumentalmusik. Vid *Kristinehamns* hospital har vokal- och instrumentalmusik utförts åtskilliga gånger af musikamatörer,

allt till patienternas synbara belåtenhet och stora förnöjelse likaså vid *Visby* hospital.

8. Utrymme.

Ehuru den tillökning af sjukplatser, som uppstått genom upplåtande af *Kristinehamns* nya hospital för sinnessjukvård, under loppet af redovisningsåret medfört någon förbättring i det i föregående årsberättelser påpekade missförhållandet mellan utrymmet å hospitalen och efterfrågan om plats å desamma, har denna förbättring icke varit betydande och kan ännu mindre väntas blifva varaktig, så länge vårt land saknar ett tillräckligt antal asylor, som kunna upptaga den stora mängd obotligt sinnessjuka, som för närvarande vårdas å hospitalen. Till Öfverstyrelsen hafva således under årets lopp öfversändts ej mindre än 257 ansökningar om plats, som icke kunnat beredas å de respektive hospitalen, dit ansökningarna omedelbart insändts.

9. Inkomster och utgifter för hospitals underhåll 1887.

Redgörelse för hospitalsunderhållets inkomster och utgifter återfinnes i Bil. B och C af denna berättelse och ett sammandrag af samma års redovisning öfver till hospitalsväsendet anslagne medel i Bil. D.

10. Sinnessjuka och idioter i riket.

Bil. E utgör sammandrag af de uppgifter, hvilka det enligt § 61 af nåd. stadgan den 2 November 1883 åligger vederbörande kyrkoherde afgifva till respektive provinsial-, distrikts- och stads-läkare öfver inom hvarje församling vårdade sinnessjuka och idioter. Tabellen upptager de sinnessjukas antal till 6,885 och idioternas till 4,984 eller tillsammans 11,816. Denna summa öfverstiger motsvarande för år 1886 med ej mindre än 1,072, hvilket dock ej ensamt kan anses som bevis för en betydligare ökning af de sinnessjukas och idioternas antal inom riket, oberoende af folkökningen, utan hufvudsakligen är att tillskrifva en noggrannare beräkning af redan befintliga sådana sjuka, hvilken vunnits genom den fortsatta användningen af det genom Eders Kongl. Maj:ts nåd. kungörelse af den 23 December 1885 fastställda formuläret för presterskapets uppgifter härom. Af de sinnessjuka tillhörde 5,782 landsbygd och 1,103 stad samt bland idioterna 4,631 landsbygd och 353 stad. I öfrigt redogör tab. för de sjukas kön, civilstånd, ålder samt orten för deras vård. Af de sinnessjuka vårdades inalles 1,878 å hospital eller asyl, motsvarande nära 32,5 proc. af hela antalet uppgifne sjuka; 4,230 vårdades i enskildt hus, 31 å enskild anstalt, 692 å fattighus samt 54 å länslasarett. Af idioterna voro 4,631 från landet och 353 från städerna och vårdades af dessa 4,383 i enskilda

hem, 181 å enskild anstalt, 344 å fattighus samt 76 å hospital eller asyl.

---

11. Skyddsföreningen för sinnessjuka.

Under 1887 har föreningen till hospitalens öfverläkare öfverlemnat en summa af 1,140 kronor för att efter deras bepröfvande utdelas åt behöfvande patienter vid dessas utskrifning

från hospitalen. Af detta belopp hafva 96 patienter kommit i åtnjutande till större eller mindre del. Dessutom har på särskild anhållan i likhet med föregående år åt en behöfvande utdelats 20 kronor.

Under sin 26-åriga verksamhet har föreningen utgifvit ett sammanlagdt belopp af 22,043 kronor. Behållning vid 1887 års utgång 28,355 kronor 50 öre. Ledamöternas antal vid samma tid var 173.

Underdånigt
AUG. ALMÉN.

EDW. EDHOLM.

D. M. PONTIN.

CARL EDLING.

E. HJERTSTRÖM.

A. J. Bruzelius.

Stockholm den 31 December 1888.

Redogörelse för sjukvården å Rikets samtliga Anstalter för sinnessjukas behandling under år 1887.

§ 1.

Öfversigt öfver antalet *vårdade* å samtliga anstalter för sinnessjukas behandling under år 1887.

Tab. 1.

1. Anstalt.	2. Antal befintliga sjukplatser vid årets början.	3. Qvarliggande sjuke från år 1886.			6. Intagne under år 1887.			9. Summa vårdade under år 1887.			12. Afförde under år 1887.			15. Qvarliggande till år 1888.		
		m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.
Stockholms.....	265	147	123	270	38	29	67	185	152	337	35	32	67	150	120	270
Upsala.....	400	224	162	386	83	53	136	307	215	522	72	53	125	235	162	397
Nyköpings.....	70	38	33	71	6	8	14	44	41	85	8	8	16	36	33	69
Vadstena.....	360	170	181	351	24	31	55	194	212	406	23	30	53	171	182	353
Vexjö.....	220	115	103	218	26	29	55	141	132	273	28	29	57	113	103	216
Visby.....	30	15	14	29	8	3	11	23	17	40	7	4	11	16	13	29
Malmö.....	175	88	86	174	7	7	14	95	93	188	7	7	14	88	86	174
Lunds.....	354	175	176	351	76	75	151	251	251	502	85	80	165	166	171	337
Göteborgs.....	170	89	87	176	36	24	60	125	111	236	38	26	64	87	85	172
Kristinehamns.....	—	—	—	—	110	74	184	110	74	184	11	12	23	99	62	161
Heraösands.....	221	112	108	220	20	21	41	132	129	261	21	22	43	111	107	218
Holmehus ¹⁾	12	—	12	12	—	3	3	—	15	15	—	3	3	—	12	12
Summa	2,277	1,173	1,085	2,258	434	357	791	1,607	1,442	3,049	335	306	641	1,272	1,136	2,408

¹⁾ Privatanstalt.

1. Antalet befintliga sjukplatser vid årets början.

Föregående årets redogörelse upptager de vid samma års slut befintliga sjukplatser till 2,277. Under år 1887 öppnades Kristinehamns nya hospital med 290 platser, samtliga tillhörande andra och tredje klass, hvarjemte ytterligare 5 platser beredts på Göteborgs hospital, hvarigenom sjukplatsernas antal vid 1887 års slut uppgick till 2,572.

2. Qvarliggande sjuke från år 1886.

Vid redovisningsårets början funnos å samtliga anstalter 2,258. Af dessa voro 1,173 män och 1,085 kvinnor, 51·95 % af de förre och 48·05 % af de senare. Från 1885 till 1886 voro å samtliga anstalter qvarliggande 2,181.

3. Intagne under år 1887.

Antalet intagne har varit 791, nemligen 434 män och 357 kvinnor; 54·87 % af de förre och 45·13 % af de senare. Under år 1886 intogos å samtliga anstalter 741, således 50 mindre än under 1887. De under 1887 intagne utgjorde 25·94 % af de under samma år vårdade.

4. Antalet vårdade under år 1887.

Detta antal har utgjort 3,049, nemligen 1,607 män och 1,442 kvinnor; 52·71 % af de förre och 47·29 % af de senare. Under år 1886 vårdades 2,922, således 127 färre än under redovisningsåret.

5. Afförde under år 1887.

Afförde hafva blifvit 641; 335 män och 306 kvinnor, 52·26 % af de förre och 47·74 % af de senare. Under år 1886 affördes 664, således 23 flere än under redovisningsåret. Jemförelsen mellan intagne och afförde under året visar att 150 flere blifvit intagne än afförde.

6. Qvarliggande till år 1888.

Desses antal är 2,408, nemligen 1,272 män och 1,136 kvinnor; resp. 52·82 % män och 47·18 % kvinnor. Från 1886 till 1887 qvarlägo 2,258; för år 1887 har sålunda antalet qvarliggande ökats med 150.

Bland de vid redovisningsårets slut vårdade tillhörde 108 första betalningsklassen och 2,300 de öfriga klasserna.

§ 2.

Öfversigt öfver *sjukdomsformerna*, hvilka förekommit bland de *intagne* å samtliga anstalter för sinnessjukas behandling under år 1887.

Tab. 2.

1. Anstalt.	2. Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex.</i>												6. Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica.</i>			7. Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica.</i>			8. Fånighet, <i>Idiotia.</i>			9. Okänd sjukdom.		
	Tungsinne, <i>Melancholia.</i>			Ursinne, <i>Mania.</i>			Förryckthet, <i>Paranoia.</i>			Svagsinnet, <i>Dementia.</i>			m. qv. S:a.			m. qv. S:a.			m. qv. S:a.			m. qv. S:a.		
	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.
Stockholms	6	9	15	6	10	16	7	1	8	5	6	11	12	2	14	2	1	3	—	—	—	—	—	—
Uppsala	18	24	42	31	19	50	25	9	34	1	—	1	8	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyköpings	4	3	7	2	4	6	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vadstena	9	9	18	4	17	21	4	4	8	2	1	3	1	—	1	2	—	2	2	—	2	—	—	—
Vexjö	9	10	19	6	12	18	6	6	12	2	—	2	1	—	1	1	2	—	—	—	—	1	—	1
Visby	3	1	4	4	2	6	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö	—	—	—	—	—	—	2	1	3	4	1	5	—	—	—	1	1	2	—	4	4	—	—	—
Lunds	14	27	41	22	28	50	25	14	39	9	5	14	5	1	6	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Göteborgs	14	9	23	16	12	28	6	2	8	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristinehamns	25	24	49	21	18	39	37	17	54	14	13	27	3	2	5	10	—	10	—	—	—	—	—	—
Hernösands	5	6	11	9	9	18	2	2	4	2	3	5	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holmebus	—	1	1	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	107	123	230	121	133	254	115	57	172	39	30	69	32	7	39	17	3	20	2	4	6	1	—	1

Öfversigt öfver å de särskilda anstalterna för sinnessjukas behandling under år 1887 *intagne* sjuke

Tab. 3.

1. Sjukdom.	2. A n s t a l t.													14. Summa intagne.	15. Ålder vid																						
	Stockholms.		Uppsala.		Nyköpings.		Vadstena.		Vexjö.		Visby.		Malmö.		Lunds.		Göteborgs.		Hernösands.		Holmebus.		Kristinehamns.		Under fyrtio 15 år.		16—20.		21—25.		26—30.						
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.		qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.				
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	24	26	75	52	6	8	19	31	23	28	8	3	6	2	70	74	36	24	18	20	3	97	72	382	343	725	2	2	23	19	66	49	64	46			
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	12	2	8	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	5	1	—	—	2	1	—	—	3	2	32	7	39	—	—	—	—	—	—	1	1		
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	2	1	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	10	—	17	3	20	1	2	—	—	4	1	5	—		
Fånighet, <i>Idiotia</i>	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Okänd sjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	38	29	83	53	6	8	24	31	26	29	8	3	7	7	76	75	36	24	20	21	3	110	74	434	357	791	4	4	23	19	71	50	70	48			

Text till Tab. 2.

1. *Tungsinne.* Antalet intagne är 230, nämligen 107 män och 123 kvinnor; respektive 46.52 % och 53.48 %. Af *alla* intagne utgöra de af tungsinne sjuke 29.15 %. De för tungsinne intagne manliga patienterna utgjorde 24.65 % af *alla* intagne män; de för tungsinne intagna kvinnliga patienterna utgjorde 34.46 % af *alla* under året intagna kvinnor.

2. *Ursinne.* Antalet intagne är 254, deraf 121 män och 133 kvinnor, respektive 47.64 % och 52.36 %. I förhållande till *alla* intagne utgöra de 32.11 %; 27.88 % af intagne män, 37.26 % af intagna kvinnor.

3. *Förryckthet.* Af 172 intagne voro 115 män och 57 kvinnor; respektive 66.86 % och 33.14 %. Af *alla* intagne 21.75 %; af intagne män 26.96 %; af intagna kvinnor 15.96 %.

4. *Svagsinnet.* Af 69 intagne voro 39 män och 30 kvinnor; respektive 56.52 % och 43.48 %. Af *alla* intagne 8.73 %; af intagne män 8.99 %; af intagna kvinnor 8.40 %.

5. *Sinnessjukdom med förlamning.* Intagne 39; 32 män och 7 kvinnor; respektive 82.04 % och 17.96 %. Af *alla* intagne 4.93 %; af intagne män 6.91 %; af intagna kvinnor 1.96 %.

6. *Sinnessjukdom med fallandesot.* Intagne 20, deraf 17 män och 3 kvinnor; respektive 85.00 % och 15.00 %. Af *alla* intagne 2.53 %; af intagne män 3.92 %, af intagna kvinnor 0.84 %.

7. *Fänighet.* Intagne 6, deraf 2 män och 4 kvinnor, respektive 33.33 % och 66.67 %. Af *alla* intagne 0.76 %; af intagne män 0.46 %; af intagna kvinnor 1.12 %.

8. *Okänd sjukdom.* Intagen 1 man, eller 0.13 % af *alla* intagne och 0.23 % af intagne män.

Sälunda hafva af *alla* intagne 29.15 % lidit af tungsinne, 32.11 % af ursinne, 21.75 % af förryckthet, 8.73 % af svagsinnet, 4.93 % af sinnessjukdom med förlamning, 2.53 % af sinnessjukdom med fallandesot, 0.76 % af fänighet och 0.13 % af okänd sjukdom.

3.

Jemte uppgift å deras ålder, sjukdomens bestånd före intagningen samt antal förutgångne anfall.

Intagningen.												Sjukdomsbestånd före intagningen.												Antal förutgångne anfall.																	
19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.		29.		30.		31.		32.		33.		34.		35.		36.		37.		38.		39.	
31-35.		36-40.		41-45.		46-50.		51-60.		61-70.		Öfver 70 år.		Under 3 månader.		3-12 månader.		1-2 år.		2-3.		3-4.		4-5.		Öfver 5 år.		Okänt.		Inlet.		Ett.		Två.		Tre.		Fyra o. s. v.		Okänt.	
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
58	41	40	36	38	33	32	40	42	53	14	20	3	4	116	108	103	123	47	34	24	13	19	16	11	6	54	35	8	8	278	202	52	66	20	28	6	16	16	20	10	11
5	1	12	2	3	2	10	—	1	—	1	—	—	—	5	2	16	2	6	1	3	1	1	—	—	—	—	1	1	30	7	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
4	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	1	—	—	—	1	—	2	1	7	2	2	—	11	2	1	—	—	—	—	—	—	2	1	
—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
67	43	56	39	41	36	42	40	43	53	14	21	3	4	123	110	122	125	54	35	27	14	21	16	13	7	61	41	13	9	321	215	53	66	20	28	6	16	19	20	15	12

Förhållandet mellan de intagne och de vårdade (se Tab. 1) vid hvarje anstalt utvisar omsättningens storlek och uttryckes med följande procenttal.

Stockholm.	Upsala.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Visby.	Malmö.	Lund.	Göteborg.	Kristinehamn.	Hernösand.	Holmehus.
19.88 %	26.05 %	16.47 %	13.55 %	20.15 %	27.50 %	7.48 %	30.08 %	25.43 %	100.00 %	15.71 %	20.00 %

Häraf synes, att om man undantager Kristinehamns hospital, hvars alla patienter intagits under året, omsättningen varit lifdigast vid hospitalen i Lund, Upsala och Göteborg, samt trögast vid hospitalen i Malmö, Vadstena och Hernösand.

(Tab. 3). Af de under *enkel sinnessjukdom* upptagne voro 382 män och 343 kvinnor; 91.54 % af alla intagne; 88.02 % af intagne män och 96.08 % af intagna kvinnor. Med hänsyn till de särskilda anstalterna blir förhållandet mellan intagne sjuke, med enkel sinnessjukdom behäftade, och alla intagne följande:

Stockholm.	Upsala.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Visby.	Malmö.	Lund.	Göteborg.	Kristinehamn.	Hernösand.	Holmehus.
74.63 %	93.38 %	100.00 %	90.91 %	92.73 %	100.00 %	57.14 %	95.36 %	100.00 %	91.85 %	92.68 %	100.00 %

Under öfriga i samma tabell upptagna sjukdomskategorier förekommo inalles 66 fall. För förhållandet beträffande dessa senare är redan förut redogjort i texten till Tab. 2.

1. *Ålder vid intagningen.* Förhållandet dermed är:

Under fylda 15 år.	16—20.	21—25.	26—30.	31—35.	36—40.	41—45.	46—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
1.01 %	5.31 %	15.30 %	14.92 %	13.91 %	12.01 %	9.73 %	10.36 %	12.13 %	4.43 %	0.89 %

2. *Sjukdomens bestånd före intagningen.* Detta förhållande har kunnat bestämmas för 769 bland de 791 intagne, så-

ledes för 97.22 %. De olika beståndstiderna för dessa 769 patienter hafva varit följande:

Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.
30.30 %	32.12 %	11.57 %	5.33 %	4.81 %	2.60 %	13.27 %

Således hafva nära en tredjedel af desse blifvit intagne inom 3 månader och nära två tredjedelar inom första året. Intagne för enkel sinnessjukdom inom 3 månader från första utbrottet utgöra 96.55 % af alla hithörande sjuke.

Detta förhållande har kunnat bestämmas för 764 bland de 791 intagne, således för 96.59 %.

De recidiverande fallen och de *för första gången* insjuknade förhålla sig som följer:

3. *Antalet förutgångna anfall af sinnessjukdom före intagningen.*

Intet förutgångna anfall.	Ett.	Två.	Tre.	Fyra o. s. v.
70.16 %	15.57 %	6.29 %	2.88 %	5.10 %

De för första gången uppträdande fallen förhålla sig sålunda till återfallen, såsom 70.16 % till 29.84 %; under år 1886 voro motsvarande tal 70.32 % och 29.68 %; under år 1885: 71.25 %

och 28.75 %; under år 1884: 74.13 % och 25.87 %; under år 1883: 66.99 % och 33.01 %; under år 1882: 68.25 % och 31.75 %

§ 4.

Uppgift på åldern, då sinnessjukdom första gången uppträdte bland de under år 1887 å rikets samtliga hospital intagne, jemte deras civilstånd.

Tab. 4.

1.	2.			3. S j u k d o m.										4. Civilstånd.										
	Summa.			Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex.</i>		Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica.</i>		Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica.</i>		Fänighet, <i>Idiotia.</i>		Okänd sjukdom.		Ogifte.		Gifte.		Enklingar.	Enkor.	Frånskilde.		Okändt.		
	m.	qv.	S:a	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.			m.	qv.	m.	qv.	
Under 15 år.....	15	12	27	9	6	—	—	4	2	2	4	—	—	14	11	1	1	—	—	—	—	—	—	
16—20.....	52	55	107	49	55	—	—	3	—	—	—	—	—	49	47	2	5	1	2	—	1	—	—	
21—25.....	87	63	150	85	63	—	—	2	—	—	—	—	—	86	50	1	11	—	2	—	—	—	—	
26—30.....	77	51	128	72	49	1	1	4	1	—	—	—	—	60	30	17	21	—	—	—	—	—	—	
31—35.....	63	42	105	53	41	8	1	2	—	—	—	—	—	36	18	25	21	2	3	—	—	—	—	
36—40.....	46	39	85	35	36	9	3	2	—	—	—	—	—	18	18	26	15	2	5	—	1	—	—	
41—45.....	30	30	60	24	29	6	1	—	—	—	—	—	—	13	9	17	18	—	3	—	—	—	—	
46—50.....	31	26	57	24	26	7	—	—	—	—	—	—	—	7	9	20	14	4	3	—	—	—	—	
51—60.....	23	25	48	22	25	1	—	—	—	—	—	—	—	4	8	15	13	4	4	—	—	—	—	
61—70.....	7	10	17	7	9	—	1	—	—	—	—	—	—	2	4	3	3	2	3	—	—	—	—	
Öfver 70 år.....	2	4	6	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	—	—	—	—	
Obekant.....	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Summa	434	357	791	382	343	32	7	17	3	2	4	1	—	289	204	128	124	16	27	—	2	1	—	

Följande tabell utvisar procentförhållandet med åldern vid första insjuknandet hos de under året intagne.

Under 15 år.	16—20	21—25	26—30	31—35	36—40	41—45	46—50	51—60	61—70	Öfver 70 år.	Obekant ålder.
3·41 %	12·52 %	19·47 %	16·05 %	13·27 %	10·77 %	7·97 %	6·56 %	6·70 %	2·40 %	0·76 %	0·12 %

De talrikaste fallen hafva inträffat i åldern mellan 21—25 år, dernäst under åldersperioderna 26—30 och 31—35 år.

Af de med *Dementia paralytica* behäftade män voro 22 gifte och 9 ogifte, om 1 saknas uppgift; 14 af de gifte hade

barn. Af de 7 för samma sjukdom intagna kvinnorna voro 2 gifta, 5 ogifta; 2 hade barn.

§ 5.

Uppgift öfver sinnes- och nervsjukdom, som förekommit inom de *intagnes* slägt.

Tab. 5.

1. S j u k d o m.	2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.									10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.																													
	S i n n e s s j u k d o m.									N e r v s j u k d o m.																													
	hos fader.	hos moder.	hos båda föräldrar-ne.	hos fadrens föräldrar eller syskon.	hos modrens föräldrar eller syskon.	hos båda föräldrarnes föräldrar eller syskon.	hos den sjukas syskon.	S u m m a.		Epilepsi			Chorea			Hypochondri eller hysteri			Summa.																				
								m. qv.	S. a.	hos fader.	hos moder.	hos båda föräldrar-ne.	hos fader.	hos moder.	hos båda föräldrar-ne.	hos fader.	hos moder.	hos båda föräldrar-ne.																					
m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. S. a.										m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. m. qv. S. a.																													
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	22	22	25	35	—	2	26	22	23	27	—	1	32	34	128	143	271	5	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	7	3	—	2	15	8	23
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	2	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	—	6	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fånighet, <i>Idiotia</i>	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	24	23	26	35	—	2	26	23	26	27	—	1	34	35	136	146	282	5	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Sinnessjukdom inom de intagnes slägt har kunnat spåras i 35.66 % och 2.91 % af alla intagne. Följande procenttal utvisa 282 fall och nervsjukdom i 23 fall, hvilket gör respektive förhållandet i detta afseende till *alla* under året intagne.

hos fader.	hos moder.	hos båda föräldrar-ne.	hos fadrens föräldrar eller syskon.	hos modrens föräldrar eller syskon.	hos båda föräldrarnes föräldrar eller syskon.	hos den sjukas syskon.
7.21 %	9.10 %	0.51 %	6.19 %	6.70 %	0.13 %	8.72 %

§ 6.

Uppgift på antagliga orsaker, under hvilkas inflytelser sinnessjukdomar kunna anses hafva uppkommit bland de å rikets samtliga hospital under år 1887 *intagne*.

Tab. 6.

1. Antagliga orsaker.	2. Summa.			3. 4. 5. 6. I n t a g e n.							
	m.	qv.	S:a.	Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex.</i>		Sinnessjukdom med för- lamning, <i>Dementia paralytica.</i>		Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica.</i>		Fånighet, <i>Idiotia.</i>	
				m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Skador å hufvudet.....	21	5	26	18	5	1	—	2	—	—	—
Inflammation å hjernan och dess hinnor.....	6	3	9	2	2	3	1	—	—	1	—
Slaganfall.....	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—
Missbildning af hufvudskål och hjerna.....	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Hysteri.....	—	19	19	—	19	—	—	—	—	—	—
Febrar (typhus, typhoid; exanthematisk m. m.).....	14	7	21	13	6	—	—	—	1	1	—
Bleksot och blodbrist.....	2	8	10	2	8	—	—	—	—	—	—
Syfilis.....	19	—	19	4	—	15	—	—	—	—	—
Menstruationsrubbningsar (pubertets- och cessationsperioderna).....	—	5	5	—	5	—	—	—	—	—	—
Barnsäng.....	—	20	20	—	20	—	—	—	—	—	—
Digifning.....	—	5	5	—	5	—	—	—	—	—	—
Sjelfbefäckelse.....	30	5	35	29	5	—	—	—	—	—	—
Missbruk af spritdrycker.....	50	4	54	38	4	5	—	7	—	—	—
Oordentligt lefnadssätt.....	10	5	15	8	3	2	2	—	—	—	—
Missbruk af läkemedel.....	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Öfveranstängning, psykisk, kroppslig.....	28	13	41	23	13	5	—	—	—	—	—
Religiösa inflytelser.....	23	35	58	23	34	—	1	—	—	—	—
Kärlek.....	19	27	46	19	27	—	—	—	—	—	—
Husliga bekymmer.....	19	14	33	18	13	1	1	—	—	—	—
Olyckor och motgångar.....	25	29	54	20	28	5	1	—	—	—	—
Fattigdom, elände (pauperism).....	10	6	16	7	6	3	—	—	—	—	—
Häftig sinnesrörelse.....	14	24	38	12	24	1	—	1	—	—	—
Vanvårdad uppfostran.....	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Hemlängtan.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Fängelselif, enkelt.....	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—
Förkylning.....	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—
Ärftliga anlag.....	12	15	27	12	15	—	—	—	—	—	—
Sömnlöshet.....	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—
Föregående sinnessjukdom.....	—	5	5	—	5	—	—	—	—	—	—
Girighet.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Solstygna.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Skarlakansfeber.....	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Ansigtstros.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Kronisk mag- och tarmsjukdom.....	—	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—
Lunginflammation.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Reumatism.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Blåsesten.....	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Utän känd orsak.....	168	136	304	158	130	3	1	7	1	—	4

Uppgift å de å rikets samtliga hospital under år 1887 *intagnes* stånd och yrke.

Tab. 7.

1. Stånd och yrke.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		
	S j u k d o m.												
	Enkel sinnes- sjukdom, <i>Insania simplex.</i>		Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica.</i>		Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica.</i>		Fånighet, <i>Idiotia.</i>		Okänd sjukdom.		Summa.		
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	S:a.
Presterskap	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6
Universitetslärare och vetenskapsmän	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Lärare	3	14	—	1	—	—	—	—	—	—	3	15	18
Skolungdom och studerande	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
Civile embets- och enskilde tjänstemän	9	6	2	—	—	—	—	—	—	—	11	6	17
Vaktbetjening	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Jernvägsbetjening	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	2	3	5
Militärer	20	9	4	1	1	—	—	—	—	—	25	10	35
Jurister utan tjänst, advokater	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
Läkare	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4
Farmaceuter	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Barnmorskor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ingenjörer och tekniker	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Litteratörer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Konstnärer	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4
Sjöfartsidkare (sjömän, fiskare)	19	7	1	—	1	—	—	—	—	—	21	7	28
Laudtbrukare af ståndspersonsklass	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	7	1	8
Bönder och jordtorpare	74	88	—	—	2	1	2	2	—	—	78	91	169
Fabriksidkare och bruksegare	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Fabriksarbetare	10	7	1	—	—	—	—	1	—	—	11	8	19
Kapitalister	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Handverkare, näringsidkare	56	38	8	1	5	—	—	—	—	—	60	39	108
Handlande	25	13	9	—	—	—	—	—	—	—	34	13	47
Tjenare, daglönare af jordbruksklass	89	54	1	—	2	1	—	—	—	—	92	55	147
Enskild betjening och daglönare, icke tillhörande jordbruksklass	36	61	1	1	4	1	—	—	—	—	41	63	104
Fattighjon	9	20	—	1	—	—	—	1	—	—	9	22	31
Okänt yrke	1	13	—	1	1	—	—	—	1	—	3	14	16
Summa	382	343	32	7	17	3	2	4	1	—	434	357	791

Af studerande hafva under redovisningsåret 10 intagits. Under de senaste 10 åren har antalet intagne studerande varit:

1878.	1879.	1880.	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.	1886.	1887.
8	6	9	19	7	16	11	9	9	10

Ett högst betydligt antal af de under året intagne tillhör de jordbrukande klasserna. Om till dessa hänföras jordbrukande ståndspersoner, bönder, jordtorpare, tjenare och daglönare, uppgår

de hithörande intagnes antal till 324, d. ä. 40·96 % af *alla* intagne.

§ 8.

Uppgift på de å rikets samtliga hospital under år 1887 *intagnes* hemort.

Tab. 8.

1.	2.		3. H e m o r t.																												
			L ä n.																												
			Stockholms stad.	Stockholms län.	Upsala län.	Södermanlands län.	Östergötlands län.	Jönköpings län.	Kronobergs län.	Kalmar län.	Göteborgs län.	Blekinge län.	Kristianstads län.	Malmöhus län.	Hallands län.	Göteborgs och Bohus län.															
m. qv.	S.a.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.															
Sjukdom.	Summa.																														
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	382	343	725	26	30	9	11	11	7	12	10	20	17	5	8	13	12	8	12	11	5	10	5	22	20	33	43	9	6	32	22
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	32	7	39	12	2	1	1	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	17	3	20	4	—	2	—	—	—	1	—	2	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Fånighet, <i>Idiotia</i>	2	4	7	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Okänd sjukdom	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	434	357	791	42	32	12	12	11	17	13	10	26	19	6	9	14	14	10	13	11	5	10	5	22	20	38	43	10	6	33	23

1.	17. H e m o r t.																30. Land.		31. Stad.												
	L ä n.																														
	Elfsborgs län.	Skaraborgs län.	Vernlands län.	Örebro län.	Västmanlands län.	Kopparbergs län.	Göteborgs län.	Västernorrlands län.	Jämtlands län.	Vesterbottens län.	Norbottens län.	Utrikes ort.	Okänd.																		
m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.												
Sjukdom.																															
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	22	9	15	7	23	23	20	12	11	13	29	13	17	23	11	11	4	6	2	2	5	4	2	2	—	—	277	235	105	108	
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	—	—	1	—	3	—	1	1	1	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	19	3	13	4
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	—	—	—	—	1	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	3	5	—
Fånighet, <i>Idiotia</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	1
Okänd sjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Summa	22	9	16	7	27	23	24	13	12	14	29	13	19	24	11	12	5	6	2	2	6	4	3	2	—	—	311	244	123	113	

Af de under redovisningsåret intagne voro 555 bosatte på landet och 236 i stad, respektive 70·17 % och 29·83 %.

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för sinnessjuke

Tab. 9.

1. Sjukdom.	2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. A n s t a l t .														14. Summa tillfrisknade.			15. 16. 17. Å 1.															
	Stockholm.		Upsala.		Nyköping.		Vadstena.		Vexjö.		Visby.		Malmö.		Lund.		Göteborg.		Kristinehamn.		Hernösand.		Holmehus.		Under 15 år.			16—20.			21—25.		
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	16	20	31	31	4	5	2	11	11	12	2	2	—	—	29	26	17	12	7	9	4	7	—	2	123	137	260	—	—	8	14	22	18
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Fånighet, <i>Idiotia</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	16	20	32	31	4	5	2	11	11	12	2	2	—	—	29	26	17	12	7	9	4	7	—	2	124	137	261	—	—	8	14	22	18

Då totalsumman af de för enkel sinnessjukdom under år 1887 å hospitalen vårdade är 2,800 (enligt de hoplagda uppgifterna härom i Tab. 1 af respektive läkares årsberättelser) utgöra de sålunda från enkel sinnessjukdom tillfrisknade 9.29 % af alla för enkel sinnessjukdom under år 1887 vårdade.

Hela antalet tillfrisknade i förhållande till *hela antalet vårdade* utgjorde 8.56 %; å de olika anstalterna ställer sig förhållandet sålunda:

Stockholm.	Upsala.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Visby.	Malmö.	Lund.	Göteborg.	Kristinehamn.	Hernösand.	Holmehus.
10.68 %	12.07 %	10.59 %	3.20 %	8.43 %	10.00 %	0.00 %	10.96 %	12.29 %	8.70 %	4.23 %	13.33 %

Hvad beträffar de tillfrisknades ålder, var förhållandet följande:

Under 15 år.	16—20.	21—25.	26—30.	31—35.	36—40.	41—45.	46—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
0.00 %	8.43 %	15.32 %	19.16 %	12.64 %	7.38 %	11.88 %	7.38 %	14.18 %	3.33 %	0.00 %

I anseende till de tillfrisknades vistelsetid inom hospitalet ställde sig förhållandena sålunda:

Under 1 år.	1—2.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.
87.74 %	6.90 %	2.68 %	1.92 %	0.38 %	0.38 %

Sjukdomens bestånd från dess uppkomst:

Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.	Okänt.
19.16 %	55.94 %	15.71 %	5.75 %	1.15 %	0.88 %	1.53 %	0.38 %

9.

behandling under år 1887 tillfrisknade.

d e r.												Vistelsetid inom hospitalet.					Sjukdomens bestånd från dess uppkomst.																										
18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.																						
								Under 1 år.	1-2.	2-3.	3-4.	4-5.	Öfver 5 år.	Under 3 månader.	3-12 månader.	1-2 år.	2-3.	3-4.	4-5.	Öfver 5 år.	Okändt.																						
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.																		
24	26	14	19	8	11	16	14	7	12	19	18	5	5	—	—	106	122	10	8	1	6	4	1	1	—	1	—	30	19	70	76	14	27	4	11	2	1	1	—	1	3	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—												
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—												
24	26	14	19	8	11	17	14	7	12	19	18	5	5	—	—	107	122	10	8	1	6	4	1	1	—	1	—	31	19	70	76	14	27	4	11	2	1	1	—	1	3	1	—

§ 10.

Uppgift på tillfriskningsprocenten bland de under de *sista åren* å rikets samtliga hospital intagne sjuke, som lidit af enkel sinnessjukdom.

Tab. 10.

1. Intagningsår.	2. Sjukdomens bestånd före intagningen.	3. Intagne.			4. Tillfrisknade.			5. Procent tillfrisknade.			
		m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	
		1878	Under 2 år	115	131	246	61	59	120	53.0	45.0
	Öfver 2 år	61	60	121	7	11	18	11.4	18.3	14.8	
1879	Under 2 år	135	147	282	49	60	109	36.3	40.8	38.6	
	Öfver 2 år	125	81	206	7	7	14	5.6	8.6	6.7	
1880	Under 2 år	125	161	286	47	57	104	37.6	35.4	36.3	
	Öfver 2 år	76	56	132	9	8	17	11.8	14.2	12.9	
1881	Under 2 år	211	213	424	80	81	161	37.9	38.1	37.9	
	Öfver 2 år	95	64	159	7	6	13	7.9	9.3	8.1	
1882	Under 2 år	188	196	384	81	84	165	43.0	42.8	42.9	
	Öfver 2 år	87	49	136	7	2	9	8.0	4.0	6.6	
1883	Under 2 år	190	225	415	61	81	142	32.1	36.0	34.2	
	Öfver 2 år	93	80	173	4	9	13	4.3	11.2	7.5	
1884	Under 2 år	200	241	441	51	76	127	25.5	31.5	28.8	
	Öfver 2 år	109	103	212	4	10	14	3.6	9.7	6.6	
1885	Under 2 år	222	285	507	94	117	211	42.3	41.0	41.6	
	Öfver 2 år	101	82	183	7	4	11	6.9	4.8	5.8	
1886	Under 2 år	236	263	499	87	111	198	36.8	42.2	39.6	
	Öfver 2 år	112	68	180	11	5	16	9.8	7.3	8.8	
1887	Under 2 år	265	266	531	91	104	195	34.3	39.1	36.7	
	Öfver 2 år	117	77	194	7	5	12	6.0	6.5	6.2	
	Summa	Under 2 år	1,857	2,128	4,015	702	830	1,532	37.2	39.0	38.2
		Öfver 2 år	976	720	1,696	70	67	137	7.2	9.2	8.1
	Summa Summarum		2,863	2,848	5,711	772	897	1,669	27.0	31.5	29.2

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för

Tab. 11.

1. S j u k d o m.	A n s t a l t.												14. Summa.														
	2. Stockholm.	3. Upsala.	4. Nyköping.	5. Vadstena.	6. Vexjö.	7. Visby.	8. Malmö.	9. Lund.	10. Göteborg.	11. Kristinehamn.	12. Hernösand.	13. Holmehus.															
	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	Sa.												
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	6	3	6	8	1	1	5	5	1	6	—	—	2	3	9	7	3	4	1	2	3	5	—	—	37	44	81
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	7	3	6	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	2	1	—	—	21	5	26
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Fånighet, <i>Idiotia</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Summa	13	6	12	9	1	1	8	5	2	6	—	—	4	3	10	7	5	4	1	2	5	6	—	—	61	49	110

1. S j u k d o m.	Sjukdomens bestånd från dess uppkomst.														40. Afväring.		41. Kräftea.			
	22. Under 3 månader.		23. 3-12 månader.		24. 1-2 år.		25. 2-3.		26. 3-4.		27. 4-5.		28. Öfver 5 år.						29. Okänt.	
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	2	2	4	8	6	5	2	3	2	2	1	2	20	21	—	1	1	3	1	1
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	—	—	3	—	5	1	7	1	—	—	—	—	6	1	—	2	1	2	—	—
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Fånighet, <i>Idiotia</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Summa	2	2	8	8	11	6	9	4	2	2	1	2	28	22	—	3	2	5	2	1

I. Antalet *afidne*. Detta antal utgjorde 110, deraf 61 för 1886 voro 4·76 %, 4·67 % och 4·85 %. Af de *afidne* vårdade män och 49 kvinnor, d. v. s. 3·61 % af alla vårdade; 3·80 % af vårdade män och 3·40 % af vårdade kvinnor. Motsvarande tal

Enkel sinnessjukdom.	Sinnessjukdom med förlamning.	Sinnessjukdom med fallandesot.	Fånighet.
73·64 %.	23·63 %.	1·82 %.	0·91 %.

Förhållandet mellan antalet *afidne* och antalet vårdade å samtliga anstalterna utgjorde:

Stockholm.	Upsala.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Visby.	Malmö.	Lund.	Göteborg.	Kristinehamn.	Hernösand.	Holmehus.
8·61 %.	4·02 %.	2·85 %.	3·20 %.	2·93 %.	0·00 %.	3·72 %.	3·39 %.	3·82 %.	1·63 %.	4·21 %.	0·00 %.

Dödsprocenten, beräknad efter medeltal sjuke för dag, utgjorde i de olika sjukdomarne¹⁾:

Enkel sinnessjukdom.	Sinnessjukdom med förlamning.	Sinnessjukdom med fallandesot.	Fånighet.
4·76 %.	1·16 %.	0·09 %.	0·04 %.

¹⁾ I denna beräkning har Kristinehamns hospital ej medtagits. Se anm. 1 vid Tab. 15.

II.

sinnessjukes behandling under år 1887 *af*lidne.

Å l d e r.											Vistelsetid inom hospitalet.																						
Under 15 år.	16—20.		21—25.		26—30.		31—35.		36—40.		41—45.		46—50.		51—60.		61—70.		Öfver 70 år.		Under 1 år.	1—5.		6—10.		11—15.		16—20.		Öfver 20 år.			
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
—	—	—	1	4	3	2	2	4	7	3	2	5	5	3	4	6	7	5	6	5	7	14	14	12	16	3	5	2	1	1	2	5	6
—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4	—	5	1	6	1	5	—	—	—	—	—	6	2	13	3	1	—	—	—	1	—	—	
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	1	5	3	2	2	5	10	7	2	10	6	11	5	11	7	5	6	5	7	21	16	25	19	5	5	2	1	2	2	6	6

D ö d s o r s a k e r.																											
Allmän förtäring.		Hjernblödning och hjernkongestion.		Inflammation i hjerna, ryggmärg, och deras hinnor.		Ryggmärgsatrofi.		Hjertafjukdom.		Luftrörsinflammation.		Lungsjukdom.		Akuta lungsjukdomar.		Kroniska lungsjukdomar.		Mag-och-tarm-sjukdomar.		Njursjukdom.		Varfeber.		Indregning af mat i luftstrupen.		Sjelfmord.	
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
—	—	2	1	3	5	—	3	3	2	1	—	1	—	4	12	14	10	2	3	2	—	1	2	—	1	2	1
8	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	7	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
8	3	2	1	4	5	—	3	5	2	1	—	1	—	11	12	15	10	3	3	4	—	1	2	—	1	2	1

2. *Dödsorsaker.* Tabellen upplyser om de speciella sjukdomstillstånd, som närmast framkallat döden. Talrikast bland dessa hafva äfven detta år varit akuta och kroniska lungsjuk-

domar, för hvilka respektive 20·91 % och 22·73 % dukat under. Af akuta sjukdomar i hjernan och dess hinnor hafva 10·91 % aflidit.

Uppgift på tillfälliga sjukdomar bland de å rikets samtliga hospital *vårdade* under år 1887.

Tab. 12.

1. Tillfälliga sjukdomar.	2. Summa.			3. Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex.</i>		4. Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica.</i>		5. Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica.</i>		6. Fånighet, <i>Idiotia.</i>	
	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
	Tarmtyfus.....	—	7	7	—	7	—	—	—	—	—
Varfeber.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Bleksot och blodbrist.....	4	25	29	4	25	—	—	—	—	—	—
Hjernblöding.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Hjern- och hjernhinneinflammation.....	2	5	7	2	5	—	—	—	—	—	—
Ryggmärgsatrofi.....	—	3	3	—	3	—	—	—	—	—	—
Danssjuka.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Ögonsjukdom.....	6	9	15	6	7	—	1	—	—	—	1
Öronsjukdom.....	6	4	10	5	4	—	—	1	—	—	—
Hjertsjukdom.....	3	6	9	3	6	—	—	—	—	—	—
Lungsäckainflammation.....	3	1	4	2	1	1	—	—	—	—	—
Sjukdom i luftrören.....	18	17	35	16	16	1	—	1	—	—	1
Lungemfysem.....	3	3	6	3	3	—	—	—	—	—	—
Lungoedem.....	1	2	3	—	1	1	1	—	—	—	—
Lungbrand.....	2	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—
Akut lunginflammation.....	16	17	33	10	16	6	1	—	—	—	—
Kronisk d:o.....	23	23	46	20	23	3	—	—	—	—	—
Sjukdom i munhåla, näsa och svalg.....	15	20	35	14	20	1	—	—	—	—	—
Akut magkatarr.....	2	4	6	2	3	—	—	—	—	—	1
Kronisk d:o.....	36	40	76	34	40	1	—	1	—	—	—
Magsår.....	1	4	5	1	4	—	—	—	—	—	—
Tarminflammation och diarrhé.....	47	56	103	39	53	2	—	3	1	3	2
Tarmbräck.....	4	2	6	3	2	—	—	1	—	—	—
Sjukdom i ändtarmen.....	5	6	11	4	6	1	—	—	—	—	—
Masksjukdom.....	2	3	5	2	3	—	—	—	—	—	—
Sjukdom i urinblåsan.....	2	1	3	1	1	1	—	—	—	—	—
Njursjukdom.....	5	1	6	2	1	2	—	—	—	1	—
Sjukdom i manliga könsorganen.....	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—
D:o i qvinliga d:o.....	—	8	8	—	8	—	—	—	—	—	—
Ledgångsreumatism.....	10	5	15	7	5	—	—	2	—	1	—
Ledhinneinflammation.....	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Ledvridning.....	2	1	3	1	1	1	—	—	—	—	—
Benbrott.....	2	3	5	2	3	—	—	—	—	—	—
Ros.....	8	20	28	7	19	—	—	1	—	—	1
Hudsjukdom.....	9	16	25	7	16	1	—	1	—	—	—
Kontusion.....	12	7	19	11	6	—	—	1	1	—	—
Friska sår.....	24	6	30	21	2	2	—	1	2	—	2
Rötsår, liggsår.....	23	13	36	12	10	10	2	1	—	—	1
Bindväfsinflammation.....	23	17	40	18	16	4	1	1	—	—	—
Karbunkel.....	20	8	28	13	8	6	—	1	—	—	—
Brännskada.....	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—
Frostskada.....	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Kräfta.....	2	1	3	1	1	—	—	1	—	—	—
Summa	346	369	715	279	350	45	6	17	4	5	9

§ 13.

Sjukdomens bestånd från dess uppkomst hos de å rikets samtliga hospital den 31 dec. år 1887 närvarande.

Tab. 13.

1. S j u k d o m.	2. Summa.			3. Under 1 år.		4. 1—2 år.		5. 2—3.		6. 3—5.		7. 5—10.		8. Öfver 10 år.		9. Okändt.	
	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	1,130	1,077	2,207	114	111	89	94	79	85	136	123	259	218	440	441	13	5
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i> ...	38	10	48	13	3	9	—	6	5	6	1	3	—	1	—	—	1
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	75	25	100	6	—	1	—	3	1	4	1	13	5	45	16	3	2
Fånighet, <i>Idiotia</i>	28	24	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	28	23	—	—
Okänd sjukdom	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Summa	1,272	1,136	2,408	133	114	99	94	88	91	146	125	275	224	514	480	17	8

Bland de 2,408 sjuke har förhållandet i detta hänseende kunnat bestämmas för 2,383, det vill säga för 98.69 %. De sålunda bestämda fallen förhålla sig på följande sätt:

Under 1 år.	1—2 år.	2—3 år.	3—5 år.	5—10 år.	Öfver 10 år.
10.37 %	8.10 %	7.51 %	11.37 %	20.94 %	41.71 %

De vid 1887 års slut kvarliggande voro i afseende på de olika sjukdomsformerna fördelade sålunda:

Enkel sinnessjukdom.	Sinnessjukdom med förlamning.	Sinnessjukdom med fallandesot.	Fånighet.	Okänd sjukdom.
91.66 %	1.99 %	4.15 %	2.16 %	0.04 %

§ 14.

Öfversigt öfver de sjukas fördelning inom samtliga anstalter för sinnessjukas behandling den 31 dec. 1887.

Tab. 14.

1. A n s t a l t.	2. Summa.			3. Med hänsyn till afgift.								4. Kriminalpatienter.					
	m.	qv.	S.a.	5. Betalande i 1:sta klass.		6. Betalande i 2:dra klass.		7. Betalande i 3:dje klass.		8. Utan afgift.		9. De som icke kunnat till följd af sinnes- sjukdom för brottslig handling till ansvar fällas.		10. Ransaknings- fångar.		11. Straffångar.	
				m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Stockholm	150	120	270	11	10	20	14	106	95	13	1	8	1	1	1	6	—
Upsala	235	162	397	18	—	40	30	167	128	10	4	10	2	—	—	2	1
Nyköping	36	33	69	—	—	4	1	31	30	1	2	1	—	—	—	—	1
Vadstena	171	182	353	10	8	19	12	131	153	11	9	11	1	—	—	1	1
Vexjö	113	103	216	8	9	10	9	93	85	2	—	11	3	1	2	4	2
Visby	16	13	29	—	—	1	1	11	11	4	1	1	—	1	—	2	—
Malmö	88	86	174	—	—	9	8	64	70	15	8	8	4	—	1	5	1
Lund	166	171	337	7	12	29	34	113	122	17	3	9	2	2	—	7	1
Göteborg	87	85	172	—	—	15	23	59	58	13	4	15	3	—	—	3	2
Kristinehamn	99	62	161	—	—	19	13	74	49	6	—	2	—	2	—	3	—
Hernösand	111	107	218	1	2	12	6	87	96	11	3	8	2	—	—	3	1
Holmehus	—	12	12	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1,272	1,136	2,408	55	53	178	151	936	897	103	35	84	18	7	4	36	10

A. Med hänsyn till afgift.

1. *Betalande i 1:sta klass.* Deras antal vid årets slut utgjorde 108, d. ä. 4.49 % af alla qvarliggande.

2. *Betalande i 2:dra klass.* De voro 329 eller 13.66 % af alla qvarliggande.

3. *Betalande i 3:dje klass.* Dessa voro 1,833 eller 76.12 % af alla qvarliggande.

4. *Utan afgift* qvarlågo 138 eller 5.73 % af alla qvarliggande.

B. *Tilltalade eller dömda för straffbar handling, s. k. kriminalpatienter.* Hit räknas icke allenast dömda förbrytare, hvilka under strafftiden blifvit sinnessjuka, utan äfven sjuka ransakningsfångar och sådana som under sinnessjukdom begått straffbar handling och fördenskull icke kunnat till straff dömas, men såsom för allmänna säkerheten vådliga blifvit å anstalt intagne. Antalet af dem var vid årets slut 159, nemligen 127 män och 32 qvinnor; 6.60 % af alla qvarliggande; 9.98 % af qvarliggande män, 2.82 % af qvarliggande qvinnor. Vid 1886 års slut funnos 152 kriminalpatienter. Inom de särskilda anstalterna var förhållandet mellan kriminalpatienterna och öfrige sjuke vid 1887 års slut:

Stockholm.	Upsala.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Visby.	Malmö.	Lund.	Göteborg.	Kristinehamn.	Hernösand.	Holmehus.
6.30 %.	3.78 %.	2.90 %.	3.97 %.	10.65 %.	13.79 %.	10.92 %.	6.23 %.	13.38 %.	4.35 %.	6.42 %.	0.00 %.

Det högsta relativa antalet hafva sålunda Visby och Göteborgs hospital; dernäst komma Malmö och Vexjö; det lägsta relativa antalet förekom, om man fränser privatanstalten vid Holmehus, på Nyköpings hospital.

Af de 159 kriminalpatienterna hafva följande brottsliga handlingar blifvit begångna, nemligen:

Mord å anhöriga.....	10.	Förfalskningsbrott.....	1.
Barnamord.....	8.	Blodskam.....	1.
Mordförsök.....	3.	Mordbrand.....	33.
Mord och dråp.....	28.	Stöld och rån.....	36.
Sjelfmordsförsök.....	1.	Delaktighet i mord.....	1.
Våld mot anhöriga.....	5.	Skadegörelse och hemfridsbrott.....	1.
Öfvervåld å främmande person.....	25.	Skada å jernväg.....	1.
Våldtäkt.....	1.	Bettlande och lösdrifveri.....	2.
Försök till våldtäkt.....	1.	Ej uppgifvet.....	1.

§ 15.

Öfversigt öfver antalet sjukplatser, underhållsdagar och medeltal sjuke för dag, äfvensom öfver kostnaden för utspisning och för läkemedel, samt totalkostnad för sjukvården, vid samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1887.

Tab. 15.

1. Anstalt.	2. Antal sjukplatser vid årets slut.	3. Antal underhållsdagar.	4. Medeltal sjuke för dag.	5. Utspisningskostnad (för de sjuke).						6. Läkemedelskostnad.						7. Totalkostnad för sjukvården.							
				Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.			
				Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Stockholm.....	265	100,176	275	40,151	08	—	40 ⁰⁸	146	29	1,041	78	—	0 ⁸⁴	3	05	117,375	35	1	17 ¹⁷	427	67		
Upsala.....	400	144,094	395	55,580	08	—	38 ⁵⁷	140	78	2,449	67	—	1 ⁷⁰	6	20	166,691	07	1	16 ⁰⁰	423	40		
Nyköping.....	70	25,762	70	10,626	90	—	41 ²⁵	150	55	290	51	—	1 ¹³	4	—	24,032	82	—	93 ²⁹	340	50		
Vadstena.....	360	127,830	349	41,226	04	—	32 ²⁵	117	72	1,528	29	—	1 ¹⁹	4	36	126,377	78	—	98 ⁸⁶	360	87		
Vexjö.....	220	78,350	215	37,705	84	—	48 ⁰⁰	175	38	490	—	—	0 ⁶³	2	28	80,844	23	1	03 ⁰⁰	376	02		
Visby.....	30	10,758	29	7,175	19	—	66 ⁰⁰	247	40	104	68	—	0 ⁹⁷	3	61	15,683	90	1	45 ⁰⁰	532	13		
Malmö.....	175	63,402	174	20,397	54	—	32 ¹⁷	117	42	551	92	—	0 ⁸⁷	3	17	60,178	55	—	94 ⁹¹	346	42		
Lund.....	354	125,665	344	48,408	54	—	38 ⁵²	140	60	2,029	17	—	2 ⁰⁰	7	30	148,187	57	1	17 ⁹²	430	41		
Göteborg.....	175	64,442	177	30,783	05	—	35 ⁹⁸	131	33	754	46	—	1 ¹⁷	4	27	93,475	80	1	45 ¹⁰	529	61		
Kristinehamn.....	290	¹⁾ —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hernösand.....	221	79,826	219	28,786	00	—	36 ⁰⁰	131	40	536	19	—	0 ⁶⁷	2	44	87,116	03	1	09 ⁰⁰	398	32		
Holmehus.....	12	²⁾ —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	2,572	820,305	2,247	320,840	26	—	39 ¹¹	142	76	9,776	67	—	1 ¹⁹	4	35	919,963	10	1	12 ¹⁶	409	42		

¹⁾ Kristinehamns hospital har ej medtagits i beräkningen, då det varit öppet endast en del af året.

²⁾ Rapporten innehåller ej uppgift härom.

1. *Sjukplatsernas antal vid 1887 års slut.* Ofvan i § 1 mom. 1 har redogjorts för de befintliga sjukplatserna, hvilka vid årets slut voro 295 flere än vid dess början, hufvudsakligen beroende på att Kristinehamns nya hospital under året öppnats, af dessa voro 114 afsedda för första betalningsklassen, 2,458 för de öfriga klasserna.

2. *Underhållsdagarnes antal.* För alla vårdade å statens anstalter uppgår underhållsdagarnes antal till 836,877 eller, om Kristinehamns hospital, som trädde i verksamhet först den 26 Juli och således ej för de följande beräkningarne är jemförligt med de öfriga hospitalen, frånräknas, till 820,305, hvadan medeltalet dagligen vårdade blifver 2,247; under år 1886 utgjorde detta medeltal 2,257, under år 1885 var det 2,157.

3. *Utspisningskostnaden,* (endast beräknad för sjuke af alla klasser, ej för betjeningen) utgör, med frändragning af Kristinehamn, 320,840 kronor 26 öre. Genom densammas fördelning på underhållsdagarne erhålles medelkostnaden för hvarje sjuk för dag, nemligen 39¹¹ öre, och för år 142 kronor 76 öre. Under år 1886 voro motsvarande tal 42⁵⁵ och 155³¹. Medeldagskost-

naden för spisningen är, såsom tabellen utvisar, ganska olika vid de särskilda anstalterna; högst är den vid Visby och Vexjö hospital, lägst vid Vadstena och Malmö hospital.

4. *Läkemedelskostnaden,* uppgår vid samtliga anstalterna (Kristinehamn frånräknadt) till 9,776 kronor 67 öre eller för hvarje sjuk för dag 1¹⁹ öre mot 1⁶³ öre under år 1886.

5. *Totalkostnaden för hela sjukvården.* Denna utgör 919,963 kronor 10 öre (kostnaden för Kristinehamns hospital afdragen), häruti dock ej inberäknad kostnaden för bygnader och deras reparationer, icke heller för onera och utskylder. Vid fördelning på underhållsdagarne erhålles som totalmedelkostnad för hvarje vårdad för dag 1 krona 12¹⁶ öre och för år 409 kronor 42 öre; motsvarande tal för år 1886 voro 1 krona 14⁸⁹ öre och 421 kronor 35 öre. Vid de särskilda anstalterna utfalla medelkostnaderna mycket olika. De äro högst vid Visby och Göteborgs hospital, lägst vid Nyköpings och Malmö hospital. Skillnaden mellan maximum och minimum af medelkostnaderna — Göteborgs och Nyköpings hospital — utgör 51⁸¹ öre.

§ 16.

Uppgift på de vid samtliga anstalter för sinnessjukas behandling i och för den egentliga sjukvården anstälde tjänstemän och betjening.

Tab. 16.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Överläkare.	Biträdande läkare.	Annuncier.	Uppsyningsmän.	Förestånderskor.	Sjukvaktare.	Sjukvakterskor.	Medeltal sjuk- platser dagligen fäst om upptagna.	Medeltal sjuke för dag, för hvar och en af sjukbe- tjeningen.
Stockholm.....	1	1	1	1	1	15	20	275	7·86
Upsala.....	1	2	—	1	2	36	25	395	6·48
Nyköping.....	1	—	—	1	1	3	3	71	11·83
Vadstena.....	1	1	—	1	1	14	18	350	10·94
Vexjö.....	1	1	—	1	2	12	11	215	9·35
Visby.....	1	—	—	1	1	2	2	29	7·25
Malmö.....	1	1	—	1	1	8	8	174	10·88
Lund.....	1	1	1	1	1	20	20	344	8·60
Göteborg.....	1	1	—	1	1	12	9	175	8·33
Kristinehamn.....	1	1	—	1	1	13	13	1) —	—
Hernösand.....	1	1	—	1	1	14	14	219	7·82
Holmehus.....	—	1	—	—	1	—	3	2) —	—
Summa	11	11	2	11	14	149	146	2,247	8·45

1) Hospitalet öppnades för patienters mottagande först i Juli 1887.

2) Rapporten innehåller ej uppgift härom.

Vaktbetjeningen har under redovisningsåret ökats med 28 sjukvaktare och 13 sjukvakterskor och utgjorde vid årets slut 295. Under år 1886 ökades antalet med 3 sjukvaktare och minskades med 1 sjukvakterska. Om man ej medtager Kristine-

hamns hospital, som öppnades för patienters mottagande först i Juli 1887, i beräkningen, så har å statens öfriga anstalter hvar och en af vaktbetjeningen haft att dagligen tillse 8·45 sjuke.

Bil. B.

Inkomster för Hospitals underhåll år 1887.

	Statsanslag.		Patient- avgifter.		Ränta å patient- avgifter.		Ersatt begravnings- kostnad.		Underhålls- bidrag.		Anmärknings- medel.		Värde å tillverkad beklädnads- materiel.		Donations- medel.		Diverse.		Trädgård och jordbruk.		Summa.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Medicinalstyrelsens kassa.....	750,000	—	—	—	—	—	—	—	310	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	750,310	25
Stockholms hospital.....	—	—	67,415	40	119	60	99	—	14,000	—	57	66	—	—	—	—	2,430	15	1,102	15	85,223	96
Upsala d:o	—	—	92,468	20	109	81	226	61	—	—	—	—	—	—	30,000	—	7,532	94	—	—	130,337	56
Nyköpings d:o	—	—	13,786	05	33	43	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	64	—	—	13,940	12
Vadstena d:o	—	—	78,177	30	108	49	117	11	—	—	—	—	—	—	—	—	3,035	63	8,079	43	89,517	96
Vexjö d:o	—	—	48,808	50	105	45	82	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1,789	01	503	04	51,288	50
Göteborgs d:o	—	—	36,181	05	60	64	66	92	—	—	35	01	—	—	—	—	1,344	43	1,444	61	39,132	66
Lunds d:o	—	—	87,276	25	69	48	108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,789	35	3,935	30	94,178	38
Kristinehamns d:o	—	—	9,854	45	—	—	50	19	—	—	—	—	—	—	—	—	596	96	855	67	11,357	47
Hernösands d:o	—	—	45,465	—	58	36	132	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,976	34	2,950	24	52,581	94
Visby d:o	—	—	5,162	20	11	74	—	—	—	—	—	—	534	35	—	—	137	31	—	—	5,845	60
Malmö asyl.....	—	—	31,547	70	40	74	58	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1,840	86	—	—	33,487	80
Summa	750,000	—	516,142	10	717	74	973	83	14,310	25	92	67	534	35	30,000	—	25,560	62	18,870	64	1,357,202	20

Bil. C.

Utgifter för Hospitals

	Afskrifning.		U t g i f t e r.								
			Afföning.		Utspisning.		Liune samt gång- och sängkläder.		Eldning och lyshållning.		
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	
Medicinalstyrelsens kassa	—	—	1,833	30	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms hospital	—	—	29,439	10	49,877	22	11,477	20	13,896	31	
Upsala d:o	1,926	05	43,174	55	78,218	80	12,813	18	17,744	53	
Nyköpings d:o	—	—	6,179	09	11,140	29	1,671	36	1,925	48	
Vadstena d:o	9	80	34,723	77	54,181	19	9,192	29	10,630	64	
Vexjö d:o	—	—	22,808	99	36,866	35	8,706	96	6,508	02	
Göteborgs d:o	1,105	15	24,157	70	30,783	05	7,484	19	12,278	82	
Lunds d:o	300	95	35,924	67	59,782	76	9,539	79	24,931	99	
Kristinehamns d:o	—	—	15,730	44	10,054	09	1,053	77	6,554	33	
Hernösands d:o	1,229	60	26,727	97	38,743	55	7,479	91	5,841	93	
Visby d:o	—	—	4,220	80	7,175	19	1,293	60	1,069	71	
Malmö asyl	243	65	16,662	61	24,012	65	4,657	68	8,042	52	
Summa	4,815	20	261,582	99	400,835	14	75,369	93	109,424	26	

Bil. D.

Sammandrag af 1887 års redovisning

D e b e t.					
<i>Balans från år 1886.</i>					
Skulder: Patientafgifter		5,172	28		
Lundgrenska donationsfonden		601	31		
Diverse		64,822	10		
Hospitalsanläggningen vid Kristinehamn		55,361	33		
Vatten- och aflöpsledning vid Vadstena hospital		9,326	05	135,283	07
<i>Afskrifning.</i>					
Se Tab. Bil. C.		—	—	4,815	20
<i>Utgifter.</i>					
Se Tab. Bil. C.		—	—	1,145,243	64
<i>Balans till år 1888.</i>					
Behållningar och fordringar:					
Kontant		7,869	49		
Förråden		77,474	05		
Patientafgifter		8,183	07		
I bank inestående		145,637	91		
Förskott		9,188	82		
Proprie balans		2,471	31		
Diverse		219,265	60	470,000	15
Summa		—	—	1,755,432	06

underhåll år 1887.

U t g i f t e r.																			
Medikamenter.		Tvätt och renhållning.		Inventarier.		Underhåll och förbättring af byggnader och gårdar.		Skriftmaterialier m. m.		Utskylder.		Diverse utgifter.		Indragningsstat.		Trädgård och jordbruk.		Summa.	
Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
—	—	—	—	28,443	72	30,502	50	—	—	—	—	18,737	16	—	—	—	—	79,516	68
1,527	83	2,467	32	4,032	94	13,838	75	208	34	181	60	7,657	92	852	50	151	43	135,608	46
2,509	43	4,190	85	8,005	83	7,368	08	619	93	202	77	7,598	20	—	—	—	—	182,446	14
293	60	325	80	770	55	3,394	95	98	29	14	10	1,582	01	250	—	—	—	27,645	52
1,528	29	1,298	30	5,342	97	10,414	97	627	48	286	91	6,044	10	2,808	80	3,693	84	140,773	50
490	—	1,247	44	1,350	19	5,439	51	319	18	—	—	2,510	47	725	—	71	35	87,043	46
752	51	2,294	30	5,037	57	11,608	89	382	83	220	77	8,266	95	—	—	2,035	93	105,303	51
2,029	17	3,264	—	4,394	19	4,743	53	964	72	288	90	4,515	86	500	—	3,304	92	154,184	50
397	89	671	36	8,919	65	5,153	11	1,414	46	40	73	5,765	40	—	—	2,751	18	58,506	40
536	19	1,075	65	1,710	99	6,410	89	445	64	730	65	4,238	17	100	—	1,455	77	95,497	31
104	68	288	70	316	75	635	95	19	52	28	52	326	95	868	—	6	85	16,355	22
551	92	1,418	63	1,971	41	1,797	07	284	91	—	62	2,576	32	386	70	—	—	63,362	94
10,721	51	18,542	35	70,296	76	101,308	20	5,385	25	1,995	57	69,819	41	6,491	—	13,471	27	1,145,243	64

öfver till hospitalsväsendet anslagne medel.

K r e d i t.			
<i>Balans från år 1886.</i>			
Behållningar och fordringar:			
Kontant	4,144	11	
Förråden	57,109	97	
Patientafgifter	9,505	46	
I bank inestående	129,127	50	
Förskotter	14,091	32	
Proprie balanser	3,586	26	
Diverse	75,633	46	293,198 08
<i>Inkomster.</i>			
Se Tab. Bil. B.	—	—	1,357,202 20
<i>Balans till år 1888.</i>			
Skulder:			
Patientafgifter	9,311	68	
Lundgrenska donationsfonden	615	52	
Diverse	83,891	79	
Hospitalsanläggningen vid Kristinehamn	10,779	45	
Anordnande af asyl invid Lunds hospital	433	34	105,031 78
Summa	—	—	1,755,432 06

		S i n n e s s j u k e.																	
		Antal.	Från		Kön			Civilstånd.			Ålder.				Vårdas inom				
			landsbygd.	städer.	mån.	qvinor.	ej angifvet.	ogifva.	gifva.	ej angifvet.	under 20 år.	mellan 20 och 40 år.	öfver 40 år.	ej angifven.	enskildt hus.	enskildt anstalt.	fattighus.	länsarsarett.	hospital eller asyl.
Stockholms stad	1) 269	—	269	36	49	181	—	—	269	—	—	—	269	12	—	85	—	172	
Stockholms län	206	193	13	108	98	—	134	50	22	2	77	125	2	117	11	15	1	62	
Upsala	135	120	15	56	79	—	102	33	—	—	35	65	35	89	—	11	—	35	
Södermanlands	200	166	34	106	94	—	137	63	—	8	75	116	1	96	—	29	1	74	
Östergötlands	441	360	81	218	223	—	313	122	6	6	102	152	181	249	1	66	2	123	
Jönköpings	301	274	27	148	153	—	217	83	1	6	111	182	2	235	1	21	1	43	
Kronobergs	250	241	9	122	128	—	183	67	—	6	110	134	—	179	1	8	—	62	
Kalmar	336	315	21	173	163	—	231	105	—	6	115	201	14	240	1	18	1	76	
Gotlands	115	101	14	49	66	—	75	37	3	3	56	56	—	74	1	14	—	26	
Blekinge	184	122	62	85	99	—	135	46	3	—	74	110	—	100	3	37	4	40	
Kristianstads	340	315	25	166	174	—	234	91	15	29	123	188	—	213	2	26	—	99	
Malmöhus	436	321	115	207	229	—	322	105	9	11	159	181	85	184	2	76	—	174	
Hallands	166	158	8	65	101	—	112	54	—	5	58	103	—	138	1	2	—	25	
Göteborgs och Bohus	380	231	149	178	202	—	262	105	13	15	130	192	33	244	—	70	2	61	
Elfsborgs	452	412	40	223	229	—	260	109	83	7	109	210	126	349	—	24	3	76	
Skaraborgs	317	289	28	149	127	41	188	86	43	3	98	175	41	230	2	22	11	52	
Vermlands	515	492	23	208	238	69	325	118	72	15	120	223	157	386	—	20	—	109	
Örebro	274	243	31	148	126	—	180	71	23	3	66	96	109	130	1	42	5	96	
Vestmanlands	207	172	35	110	97	—	151	56	—	5	82	120	—	106	1	17	—	83	
Kopparbergs	388	363	25	203	185	—	218	78	92	10	131	200	47	226	—	28	4	130	
Gefleborgs	274	230	44	109	165	—	156	80	38	3	91	149	31	155	1	37	2	79	
Vesternorrlands	260	245	15	127	133	—	157	83	20	9	94	157	—	149	2	7	1	101	
Jemtlands	103	98	5	56	47	—	72	30	1	3	26	44	30	71	—	2	2	23	
Vesterbottens	182	174	8	99	83	—	121	61	—	5	75	102	—	139	—	2	13	28	
Norrbottens	154	147	7	81	73	—	119	32	3	2	69	83	—	119	—	13	1	21	
Sunma	6,885	5,782	1,103	3,230	3,361	294	4,404	1,765	716	162	2,186	3,374	1,163	4,230	31	692	54	1,878	

1) Rapporten ej fullständig i följd af bristande oppgifter från presterskapet.

sinnessjuka och idioter i riket år 1887.

I d i o t e r.																			
Antal.	Från		Kön			Civilstånd			Ålder				Vårdas inom						
	landsbygd.	städer.	män.	qvinnor.	ej angifvet.	ogifta.	gifta.	ej angifvet.	under 20 år.	melan 20 och 40 år.	öfver 40 år.	ej angifven.	enskrifit hua.	enskrifd anstalt.	fattighus.	länslasarett.	hospital eller asyl.		
1) 7	—	7	1	6	—	—	—	7	—	—	—	7	—	—	7	—	—	—	Stockholms stad.
188	178	10	104	84	—	186	2	—	80	71	36	1	155	7	19	—	7	—	Stockholms län.
108	92	16	61	47	—	108	—	—	40	25	17	26	84	10	7	—	7	—	Upsala
183	181	2	94	89	—	183	—	—	63	76	44	—	145	8	27	—	3	—	Södermanlands
332	301	31	194	138	—	331	1	—	72	97	64	99	263	16	45	—	8	—	Östergötlands
260	238	22	152	108	—	260	—	—	102	102	56	—	234	3	19	—	4	—	Jönköpings
198	198	—	106	92	—	197	1	—	75	92	31	—	189	2	4	—	3	—	Kronobergs
250	243	7	137	113	—	250	—	—	90	88	43	29	229	7	12	—	2	—	Kalmar
51	49	2	29	22	—	50	1	—	22	21	8	—	50	—	1	—	—	—	Gotlands
142	174	28	75	67	—	141	1	—	61	59	22	—	118	14	10	—	—	—	Blekinge
193	191	2	123	70	—	193	—	—	76	77	40	—	158	20	9	—	6	—	Kristianstads
280	228	52	161	119	—	279	1	—	90	72	32	86	223	26	21	—	10	—	Malmöhus
131	125	6	81	50	—	131	—	—	28	63	40	—	126	—	5	—	—	—	Hallands
228	176	52	120	108	—	227	1	—	77	91	37	23	208	8	12	—	—	—	Göteborgs och Bohus
302	290	12	164	138	—	302	—	—	80	109	47	66	290	1	11	—	—	—	Elfsborgs
297	282	15	145	106	46	250	1	46	87	124	40	46	250	14	23	—	10	—	Skaraborgs
487	473	14	259	191	37	484	3	—	104	181	102	100	473	1	12	—	1	—	Vermlands
223	211	12	125	98	—	223	—	—	47	54	19	103	177	14	29	—	3	—	Örebro
126	116	10	74	52	—	124	2	—	46	47	32	1	99	4	19	—	4	—	Vestmanlands
299	289	10	151	148	—	263	2	34	92	103	70	34	282	2	14	—	1	—	Kopparbergs
200	167	33	104	96	—	191	1	8	64	70	57	9	159	18	21	—	2	—	Gefleborgs
159	155	4	94	65	—	157	2	—	57	72	29	1	147	2	5	—	5	—	Vesternorrlands
84	84	—	55	29	—	84	—	—	20	40	24	—	84	—	—	—	—	—	Jemtlands
153	158	—	86	72	—	158	—	—	46	70	42	—	156	—	2	—	—	—	Vesterbottens
98	92	6	60	38	—	98	—	—	25	39	34	—	84	4	10	—	—	—	Norrbottnens
4,984	4,631	353	2,755	2,146	83	4,870	19	95	1,544	1,843	966	631	4,383	181	344	—	76	—	Summa

Bil. F.

Vetenskapliga iakttagelser.

Öfverläkaren Björnström, Stockholms hospital, meddelar följande:

»Fall af ovanligt långvarig *Dementia paralytica*. Snickaren Anders Gustaf L. från Strengnäs, född $13/4$ 1838, gift, har 1 barn, intogs den $26/6$ 1885. Vigt: $11/4$ 1886, 51.2 kilo, $18/11$ s. å. 46.7 k., $12/5$ 1887, 47 k., $4/11$ s. å. 45 k. Längd 158 ctm, hufvudets horisontalomfång 54.5 cm, sagittala längsomfång 33 cm, tväromfång 33, pannomfång 29, nackomfång 25, längddiameter 18, breddiameter 14.6, längdbreddindex 81.1, nedre pannbredd 11.8, ansigtslängd 11.6, ansigtsbredd 13.6 cm. Hans fader lär ett par gånger varit sinnesrubbad men snart återställd. Patienten har före den sinnesrubbing, hvaraf han lider, varit ständigt vid god helsa, uppfört sig stilla, varit en nykter och ordentlig arbetare. Han har haft ett dystert lynne, som synnerligast tyckts härleda sig af misströstan om Guds nåd samt senast före utbrottet äfven af misströstan om bergning för sig och de sina. Han har synt vara mera begåfvad än enfaldig; icke häftig och lättretlig. Har ej varit utsväfvande eller begifven på starka drycker. *Behandlades 1869 för syphilis*; något recidiv har sedan ej visat sig. 1877 började hans nuvarande sjukdom med ett epileptiformt anfall, och sådana anfall fortforo under någon tid i mildare form, derefter tillkom djup nedslagenhet, förtviflan, modlöshet och bristande arbetslust. Sedan började detta tillstånd omvexla med ett exalteradt och vildt, som nu varat i flera år, under hvilken tid han varit sängliggande med undantag af sina ibland flera dygn räckande promenader i rummet under skrik och oväsen. Mot hustrun, som skött honom, har han för det mesta varit foglig. Såsom orsaker till hans sjukdom anföras dels syfilis, dels att patienten tvenne gånger slagit sig i hufvudet; en gång, då han vid timring nedföll från en ställning, och andra gången då han fallit omkull på isen. Vid tiden för läkarebetygets afgifvande ($1/4$ 1885) var tillståndet följande: Kroppsutvecklingen normal. Ansigtstrycket förvirradt. Patienten hade ingen lust eller förmåga till arbete; han var osnygg; lät urin och exkrementer afgå i sängen och smetade på sig. Sönnen var obetydlig. Öppningen trög, endast hvar 14:de dag. Matlusten mycket god. Lynnet ojemnt; stundom var han blödig, stundom retlig och ilsken. Sinnesstämningen omvexlande nedstämd, exalterad, vild. Han hade begär att förstöra allt omkring sig. Uppmärksamheten var nästan upphäfd, uppfattningen svag. Han företedde synhallucinationer: såg figurer och »små djeflar», med hvilka han samtalade. Minnet var mycket försvagadt. Tankeverksamheten långsam; han delirerade som oftast mest öfver ställningar och förhållanden såsom det varit i förflutna tider; hade äfven falska föreställningar; sålunda kunde han timalt stå och hålla sig mot en vägg under rop, att huset höll på att störta öfver honom etc. Rösten var ibland mild och lugn, ibland häftig, vild och skrikande. Öfre extremiteternas rörelseförmåga normal; de nedre mycket försvagade, så att han ej kunde gå utan att stödja sig mot någonting; för öfrigt alltid sängliggande. Pupillerna rörliga. Han hade vårdats i hemmet, fått jodkalium. De

liggsår, som emellanåt uppkommit till följd af att hans bädd aldrig kunnat hållas torr, hafva med framgång skötts af hans hustru. Några gånger hafva särdeles profusa blödningar från anus inträffat.

Status præsens: 15/7 1885. Patientens lynne och sinnesstämning mycket vexlande; än är han en eller annan dag ytterligt motsträfvig och ond, än gladlynt, munter och medgörlig; än något sorgbunden, än mer likgiltig. Hans svar på tilltal bestå mest uti att *förneka allt*; då man helsar »god dag Lennstrand», säger han: »det fins ingen Lennstrand, det vardt aldrig någon Lennstrand af». Ber man honom räcka ut tungan, säger han: »det fans aldrig någon tunga, inte näsa heller». Frågar man honom, om han fått någon mat, svarar han: »vi fick aldrig någon mat, har aldrig funnits någon mat, ingen menniska som kan äta» etc. etc. De dagar han är ond och motsträfvig svarar han icke alls. Han synes uppmärksamma, hvad som föregår omkring honom. Med sköterskan lär han då och då, när han är i sin gladare sinnesstämning, tala något, begära mat etc. Han vårdas å cell, sängliggande, kan dock temligen bra stödja på benen. Pupillerna äro kontraherade, reagera trögt. Tungan, som han någon enda gång kunnat förmås att utsträcka, var då mycket darrande. Talet något långsamt släpande. Pat. reagerar ej för ganska hårda nypningar eller knappålsstick. Han lider af prolapsus ani; är mycket osnygg, måste tidtals iklädas tvångströja, emedan han annars stiger upp och skadar sig. Matlusten utan anmärkning. — $25/7$. Flyttas till 3:dje afdelningen; samma psykiska tillstånd. — $1/10$. Ingen förändring, går någon gång uppe i korridoren. För stundom väsen om nätterna. — $31/12$. D:o d:o. — 1886 $10/2$. Ingen förändring i tillståndet. — $12/6$. Samma tillstånd. — $30/11$. Ingen förändring. — $31/12$. Ingen förändring i psykiska tillståndet.

Pat. ständigt sängliggande, slapp, mycket mager, matlusten ofta klen. — 1888 $10/2$. Pat., hvilkens hull allt mera aftagit, afled stilla i dag kl. $1/2$ 7 e. m.

Liköppningen visade bland annat: Kroppen mycket afmagrad. Hufvudskålens ben ovanligt tjocka och blodrika. Å insidan af hårda hjernhinnan finnes på högra sidan öfver parietalloben en kärlik pseudo-membran. Fina hinnan mycket förtjockad, grumlig, öfverallt fastvuxen vid vindlarne, så att vid försök att aflossa densamma den underliggande barks substansen sönderslites och medföljer; dess vener starkt blodfyllda. Vindlarne i allmänhet smala; fårorna breda och djupa, fyllda med ödem. Den grå substansen tunn, liksom den hvita temligen blodrik. Sidoventrik-larne stora, innehållande en ganska stor mängd serös vätska. Hjernans vikt: hela hjernan 1,017 grm, stora hjernans högra hälft 425 gm, stora hjernans venstra hälft 415 gm, lilla hjernan med pons 177 gm.

Obduktionen bekräftade således till fullo diagnosens riktighet. Fallet är ovanligt, icke blott genom sitt ovanligt långvariga förlopp, öfver 10 år, utan äfven genom det mindre vanliga initialsymtomet epileptiforma anfall, hvilka oftare förekomma i

senare studier af denna sjukdom, äfvensom genom det särdeles utpreglade, länge kvarstående *negativa* eller nihilistiska deliriet (delirium negationis), som kom honom att förneka tillvaron af allt, från hvarje särskild af hans kroppsdelar ända till hela hans varelse och existens samt allt annat utomkring honom.»

Öfverläkaren Björnström har under redovisningsåret äfven afgifvit ett rättsmedicinskt utlåtande angående finska undersåten Elin v. Trapp, som för förfalskningsbrott blifvit dömd af Stockholms rådstufvurätt att undergå straffarbete i ett år samt att i ett år utöfver strafftiden vara medborgerligt förtroende förlustig, men sedermera, efter det hennes beteende gifvit anledning att misstänka sinnesförvirring, blifvit på grund af Medicinalstyrelsens beslut intagen å Stockholms hospital den 31 Mars 1887 för att i enlighet med § 23 mom. c af Kongl. Stadgan angående sinnessjuka den 2 November 1883 närmare undersökas i afseende på sinnesbeskaffenheten. Af öfverläkaren Björnströms om Elin v. Trapp gjorda iakttagelser må hufvudsakligen anföras:

att von Trapp har ett för sina år ovanligt åldrigt utseende; att hon är i allmänhet gladlynt, mycket skämtsam, obekymrad, belåten med sin vistelse å hospitalet, stilla och mycket foglig, snygg och anständig; att hon anser sig vara alldeles frisk; att hon är redig i tal och svar samt har godt minne; att hon, då talet ledes på hennes begångna brott, skämtar som vanligt och erkänner dem under förklaring, att hon »gjort en dumhet», men tyckte »det inte värdt att vara ledes för det», då hon ju behöfde penningar och det för öfrigt väl ej vore farligt; att hon på tillfrågan, huruvida hon skulle vilja förnya försöket, svarat »nej», dervid tilläggande, att hon endast skämtat med fängelseläkaren Aspelin m. m.; men att hon en dag, då »hon erhöll papper och penna, snart skref en skuldsedel på Stockholms Folkbank å några hundra kronor», och på tillfrågan, hvilka personer hon skulle få såsom borgensmän, svarade »det skall nog gå», och på fråga, hvarmed hon vid förfallotiden skulle betala, gaf det svar, att banken ej har någon brådska; att hennes kroppshälsa vore god, matlusten ordentlig, och att hennes kroppsvigt sedan hennes intagning å hospitalet tilltagit med 7.5 kilogram; att hennes sömn vore utan anmärkning; att hon om dagarne sysselsatte sig med strumpstickning eller läsning; att det vid sammanfattning af hufvudpunkterna i ransakningshandlingarne och af iakttagelserna om Elin von Trapp under hennes vistelse å hospitalet framgår, att hon tillhör en slägt, inom hvilken fall af sinnessjukdom förekomma; att hon alltid visat sig egen och besynnerlig och att hennes uppförande blifvit ännu besynnerligare efter en svår sjukdom, som hon genomgått år 1876, under hvilken isynnerhet hennes nervsystem varit angripet; att hon tidtals visat sig virrig och af så väl anhöriga som andra, deribland en finsk läkare, ansetts lida af abnormt sinnestillstånd; att hon visat en synnerlig oförmåga att sköta och bedöma affärer, i det hon förslösat sina tillgångar på personer, vid hvilka hon fäst sig med en sjukligt stegrad tillgifvenhet, samt öfverskattat lättheten att bereda sig tillgångar; att hon visat benägenhet att taga allting varit mycket litet utvecklade, så att hon brukade gå in till sitt värdfolk och ta hvad hon behagade och blef ond, om man ogillade detta; att hon icke sökte dölja sin brottsliga handling, utan dagen förut öppet omtalade, att hon skulle blifva rik; att hon icke visat

Berättelse om hospitalen.

någon ånger eller sorg öfver brottet; att icke domen synes hafva gått henne djupare till sinnes; att hon icke ens fattat dess innebörd, då hon trodde sig när som helst kunna sättas på fri fot; att hon i *fängelset* visat sig pjollrig, skämtsam, omotiveradt skrattande och stundom förvirrad, med falska föreställningar; att hon utan tvekan varit färdig att göra om brottet så väl i fängelset som å hospitalet, å hvilket sistnämnda ställe hon vid de många tillfällen hennes brottslighet kommit på tal, visat total oförmåga att betrakta densamma ur någon slags moralisk eller ens rättslig synpunkt, utan på sin höjd som en »dumhet», hvilken hon tagit helt skämtsamt; att hennes likgiltighet för brottet och dess följder och hennes svaga förstånd i öfrigt utesluta tanke på förställning; att hon i öfrigt uppfattar vanliga enkla förhållanden med reda.

På grund här af har öfverläkaren Björnström i afgifven attest förklarat, att han anser Elin von Trapp sedan många år lida af svagsinnet, dementia, som, grundlagd genom ärftlig disposition, ökats så väl genom sjukdomen 1876 som genom för tidigt inträdande ålderdom (*senectus præcox*); att denna dementia isynnerhet grumlat hennes moraliska och juridiska begrepp, så att hon vid de åtalade gerningarnes begående varit med afseende på desamma beröfvad förståndets bruk och förmågan att bedöma följderna af dessa gerningar, samt att hon, rörande det närvarande tillståndet, fortfarande lider af dementia, som dock icke är af den grad och beskaffenhet, att den kräfver hospitalsvård, men att, då hon fortfarande torde sakna förmåga att sjelf taga vård om sig och sina affärer, det är nödigt, att hon, innan hon från hospitalet utskrifves, sättes under förmyndare.

Af hvad sålunda upplyst blifvit, fann Medicinalstyrelsen, att Elin von Trapp lider af kronisk sinnessjukdom, hvilken, förberedd genom ärftlig disposition, antagligen framkallats af hennes sjukdom 1876, och sedermera tilltagit, samt framträder under form af svagsinnet (*dementia*), yttrande sig ej mindre uti defekter (*slöhet*) inom det etiska och moraliska själslifvet, utan ock i saknad af besinning beträffande föreställningarne, samt uti ofrihet inom viljans område, hvarigenom hon saknar förmåga att fritt bestämma sina handlingar och bedöma deras följder.

Med anledning här af afgaf Kongl. Medicinalstyrelsen det utlåtande, att Elin von Trapp vid de åtalade handlingarnes föröfvande till följd af sinnessjukdom varit beröfvad förståndets bruk, samt att hon fortfarande lider af samma sinnessjukdom.

Öfverläkaren Kjellberg, Upsala, yttrar: »Ett särskildt afseende förtjenar *syfilitisk lues* såsom sjukdomsorsak. I sex fall har syfilis blifvit anmärkt, och af dessa har endast ett upptagits såsom enkel sinnessjukdom, alla de öfriga hafva tillhört sjukdomsformen *Dementia paralytica*. Bland 8 män, som inkommit med denna sjukdom, hafva sålunda 5 bevisligen lidit af syfilis, hvaremot af 75 män, som lidit af andra former vid deras intagning, endast hos en blifvit anmärkt, att han förut haft syfilis. Åsigten att den paralytiska sinnessjukdomen är en cerebral form af syfilis har sålunda vunnit stöd af de härstädes observerade fallen af denna sjukdom, ehuru andra framkallande orsaker jemväl måste anses verksamma, såsom öfveranstängning, sorg, bekymmer, oordentligt lefnadssätt o. s. v.

Hospitalsläkaren Granberg, Nyköping, meddelar:

»Ett sjukdomsfall, som med afseende dels på tillfriskning vid hög ålder, dels på en tillstötande kroppslig sjukdom torde förtjena en närmare redogörelse, är följande:

Anna Christina A., född år 1823, torparenska från Hölö socken. *Status antecedens:* Patienten har haft god hälsa, godt förstånd och ett lifligt och bestämt lynne; läser för omkring 26 år sedan under någon kortare tid hafva varit sinnesrubbad, men blifvit återställd utan hospitalsvård. Efter en »hjernfeber» i Febr. 1886 började hon under påföljande Mars månad blifva sinnesrubbad med oredigt tal, ogrundade misstankar och beskyllningar mot sön och sonhustru, sömnlöshet, begär att ströfva omkring o. s. v. Tillståndet sedan dess alltmera försämradt, med omväxlande exaltation och depression i lynnet. Intet ärftligt anlag. Ingen föregående behandling.

Status præsens vid intagningen den $\frac{2}{3}$ 1887: Patienten kraftigt bygd, af smutsgul hy, temligen godt hull, minen nedstämd för närvarande, ingen hufvudvärk, pupiller normala; lynnet för närvarande deprimeradt, patienten ligger tyst och stilla, svarar knappt på frågor, ej osnygg, utan håg för sysselsättning; sömn dålig, inga sinnesvillor; puls svag, kyla i extremiteterna, högra armen af gammalt luxerad i axeln, åtskilliga blånader efter stötar, buken stor och utspänd af gaser, afföring trög. Ord. varmt bad. Pil. Aloës.

D. $\frac{4}{3}$. Pat. har under sista natten varit mycket oreglerig, slitit sönder kläder, pratat oredigt, skrikit och varit osnygg; i dag allmän värme och påskyndad, full puls. — Cell.

D. $\frac{20}{3}$. Pat., som alltsedan den $\frac{4}{3}$ varit stormande, har i går frampressat ett venstersidigt inguinalbräck, ovisst om för första gången — och då detta ej genom taxis kunnat reponeras och betydlig ömhet i buken uppstått, har i dag operation tillgripits, hvarvid bräcksäcken befanns innehålla en hernia adiposa, som bortskars.

D. $\frac{25}{3}$. Pat. har efter operationen fortfarit att vara lika oredig och orolig, afrifvit förband, sprungit upp, vältrat sig på golvet o. s. v. och derigenom ådragit sig en svår peritonit. Kalla omslag. Morfin.

D. $\frac{9}{4}$. Sedan de inflammatoriska symtomen lindrats, har pat. fått en häftig diarrhé. Emuls. oleos. c. Opio.

D. $\frac{25}{4}$. Under tillfrisknandet från den kroppsliga sjukdomen har pat. äfven småningom blifvit mera redig och stillsam, så att hon nu såsom återställd från den förstnämnda kunnat börja att arbeta.

D. $\frac{13}{6}$. Fortgående förbättring; lynnet gladt och förnöjsamt utan någon märkbar exaltation. För magens tröghet fortfarande solventia (Infus. spec. amar. & Sennæ).

D. $\frac{14}{11}$. Ehuru ej någon egentlig försämring i den sjukas sinnestillstånd någonsin inträffat, har hon dock bibehållits under observation tills i dag, då hon såsom återställd blifvit från hospitalet utskrifven.

Öfverläkaren Ödman, Lund, anför följande: I fråga om sjukdomarnes behandlingssätt må i korthet nämnas, att, under det grunderna för detsamma varit oförändrade, vi här försökt några af de sömn- och rogifvande medel, som under senare åren mera allmänt och från mera tillförlitligt håll rekommenderats.

Redan för några år sedan började vi här å hospitalet använda paraldehyd i dos af tre till fem gram. Som vi dock ej

kunde finna, att detta medel hade några nämnvärda fördelar framför det af mången förkättrade kloralhydratet, men deremot var rätt besvärligt genom sina stora doser och isynnerhet genom sin obehagliga smak och lukt, hvilken senare ännu dagen efteråt gjorde sig märkbar i den sjukas expirationsluft, hafva vi på sista tiden nästan alldeles öfvergifvit detsamma. Det i början af dess användande ifrigt upprepade påståendet om dess fullkomliga ofarlighet har ju också, såsom man kunde vänta, visat sig mindre väl grundadt.

Urethan har användts några få gånger, men nästan utan ringaste verkan.

Amylenhydrat i dos af fyra till fem gram synes deremot vara ett godt medel, som verkar sömn rätt säkert och ej är så obehagligt för den sjuke som paraldehyd. En af våra patienter föredrager det vida framför alla andra här begagnade sömmedel. Det synes också ha bästa framtiden af senast i bruk komna hypnotica; men dess påstådda ofarlighet kommer väl dock att förr eller senare dementeras. Mina förhoppningar om medlets framtid stödja sig mest på främmande rön, ty här ha vi ej gifvit detsamma åt mer än nio sjuka och ej användt mer än något öfver 100 gram. När priset blifver billigare, hvilket att döma af analog erfarenhet rörande andra medel väl ej kommer att dröja så länge, torde vi komma att göra flitigare bruk af amylenhydrat.

Hyoscin har användts i några fall af starkare excitation och ungefär med samma verkan som den vi funnit hos hyoscyaminet och som i korthet är nämnd i berättelsen för år 1882. Det har ej gifvits i större dos än en half till en milligram — således $\frac{1}{10}$ af hyoscyamindosen. Dessutom har hyoscinet i 3 fall af salivation — det ena ganska gammalt och envist — visat en särdeles kraftig om ock ej ihållande verkan, en verkan som vida öfvergått atropinet.

Samme öfverläkare har under året afgifvit ett af Medicinalstyrelsen infordradt utlåtande angående Carl Johan Carlsson, som under Augusti och September månader 1886 inför Ingelstads och Jerrestads häradsrätt undergått ransakning för stöld. Ur den om Carlsson å hospitalet förda journalen framgår hufvudsakligen: uttrycket anger slöhet och likgiltighet och hans hållning är temligen slapp; han gör en del smärre automatiska rörelser med nacke och armar; han yttrar sig något trögt och uttalar orden temligen suddigt eller läspande; stämningen tyckes lindrigt vresig; då man ber honom berätta något om sin lefnad, synes han alldeles oförmögen af någon sammanhängande redogörelse och tyckes ej kunna lemna några upplysningar annat än i form af korta svar på mycket enkla specialfrågor; dessa svar äro dessutom motsägande och orediga samt röja ett särdeles svagt minne för tidsbestämningar; den stöld han senast begått vidgår han liksom den föregående med största likgiltighet; han medgifver dock, att stöld är orätt, men röjer ej spår af ånger; han vet att han är på Lunds hospital, men säger sig ej förstå hvarföre; vanföreställningar och sinnesvillor kunna ej spåras; betjeningen har upplyst, att Carlsson, då han vid ankomsten till hospitalet infördes i ett isoleringsrum, blef förargad och började larma och slå omkring sig samt krossade en ruta, så att han måste införas i cell; mot en eller annan af patienterna har han visat en lindrig pojkaktighet och kitslighet; han är nästan stän-

digt i rörelse, merendels gående fram och tillbaka; vid undersökning af hans kropp — äfven sinnesorganen, känsel och rörelse — märktes intet sjukligt, om man afser från antydnda små rörelseanomalier; man har försökt använda honom till arbete å skomakareverkstaden, men han blef genast vresig och förklarade sig ej kunna göra något; man sökte då öfvertala honom, men då ökades hans retlighet, han började gråla samt fattade en stol och slog med den efter en lampa samt var så oregerlig, att han måste återföras till cellafdelningen; han befinnes läsa vanlig tryckstil ganska raskt men slarfvigt, så att han ofta läser orätt; att omening härvid uppkommer, fäster han sig ej vid; säger sig vid förfrågan läst både svensk och biblisk historia; vet Gustaf II Adolfs och Carl XII:s dödsår samt namnet på Abrahams hustru m. m. dylikt; han vet att han är på ett hospital, och att ett hospital är afsedt för sinnessjuka; på tillfrågan om han är sinnessjuk, svarar han: »vet inte»; han säger sig dock ibland vara litet konstig och ängslig; att det »hviskar och sen rycker det till i kroppen efteråt», att det tydligen är andar och att han »blir rädd för dem»; i en skrivelse, som han uppsatt, begär han att för de penningar han haft med sig, få köpa roliga böcker, en pennknif, karameller m. m.; den 15 Mars var han häftigare än vanligt och har utan nämnvärd anledning slagits med en af patienterna; den 21 Mars kastar han maten ifrån sig och vill ej äta, emedan han skall sitta vid samma bord som 4 till 5 andra och betjeningen dessutom skall se på; »det är sämre än en lifstidsfånge har det», säger han; den 19 April svarar han på tillfrågan om han är sinnessjuk, att han ej är tokig, men ej heller klok, och att han känner sig underlig ibland och ej kan säga hvad han vill; han säger sig hafva onaniserat mycket; på fråga om å hvilka ställen han varit häktad svarar han: i Gefle, Mönsterås, koppargruvan mellan Vestervik och Linköping samt Smedjebacken; mins ej hur länge han suttit häktad; angående den stöld, för hvilken han senast häktats säger han, att han blott ville gå in i huset för att se om han kunde få kvarter eller kunde taga något mat; han skrifer och ritar mycket, men så väl det skrifna som det ritade saknar all ordning och metod; med anledning af åtskilliga Carlssons orediga uppgifter om att han varit på sjukhus och att der funnits en doktor »Wennermark» har från Stockholm erhållits bekräftelse på att Carlsson varit intagen å Katarina sjukhus; han infördes dit af polis den 5 Februari 1886; ett af d:r Aspelin utfärdadt betyg, som medföljde, angaf Carlsson lida af »sinnesslöhet»; i sjukhusets journal var diagnosen »idiotia» upptagen; till yrket var Carlsson an-tecknad såsom skomakare; sjukhusläkaren Wernmark har uppgifvit, att Carlsson ej kunde redogöra för något, att han var tyst och stilla, men ej utan list, och att han ofta låtsade sofva vid rondan, men så illa, att man genast märkte att han blott blundade; han utskrefs till »Grubbens gårde» den 16 April.

På grund af den hållna undersökningen har öfverläkaren Ödman afgifvit följande utlåtande:

Af det ofvan meddelade framgår bland annat, att Carlsson dels är mycket svagt utrustad till sina själsförmögenheter, dels i dem visar ej så obetydliga abnormiteter.

Hvad först själssvagheten beträffar, gör den intrycket af att vara ursprunglig och ej på senare tider uppkommen genom sjukdom. Härför talar hela Carlssons utseende och hans sätt att skicka och yttra sig. Han har trots sin ålder något af barn i hela sin habitus och bär den allmänna pregeln af en lindrigt

fånig person. Vid samtal bekräftas ock denna uppfattning. Han saknar förmågan att hjälpligt redogöra för sig och torde till utveckling af förstånd och känslor i det hela ej stå högre och i åtskilligt lägre än ett nio till tolf års barn, samt har i alla händelser ej nått den mognad man fordrar hos en, som kommit till den ålder af 14 till 15 år, som vår strafflag bestämmer såsom den lägsta, vid hvilken tillräknelighet kan förekomma. Såsom mycket betecknande drag af barnslighet må framhållas Carlssons tycke för brokiga papperslappar och dylikt skräp samt det tydliga nöje han erfar af att »rita gubbar». Denna lilla dragning åt det artistiska iakttages för öfrigt rätt ofta hos imbecila personer.

Såsom vanligt hos personer, hvilkas psykiska utveckling hämmats, har det hos Carlsson ej stannat vid en enkel förminskning af det normala måttet, ett rent minus, utan han har också fått vidkännas åtskilliga rubbningar i själens funktioner. Såsom den väsentligaste af dessa må med skäl framhållas verklig oredighet. Hans minne är ej blott svagt, utan bilderna ur hans förflutna lif ligga liksom huller om buller i hans inre. Han känner namnet på en del ställen i Norge och Finland och vet att han besökt dem, men kan omöjligen redogöra för, i hvilken ordning detta skett, utan sammanställer de från hvarandra aflägsnaste orter liksom han skulle sett dem nästan samtidigt. Detta beror ej på namnförväxling, ty han känner i viss mån orternas läge, utan på, att jag så må säga, bristande tidssignatur hos hans minnen.

Inom känslområdet visar Carlsson abnorm retlighet, så att han ibland af den obetydligaste anledning utbryter i häftighet, t. ex. derföre att man ser på honom när han äter. Äfven tyckes han emellanåt känna en af yttre motiv oberoende ängslan och oro. Om dessa känslor någon gång framkallas af hörselvillor, torde ej med säkerhet kunna afgöras. Såsom uttryck för känslabnormitet må ock påpekas hans benägenhet för ensamhet och den likgiltighet, ja, nästan belåtenhet, hvarmed han finner sig i vistelsen å hospitalets cellafdelning.

Carlssons egendomliga begär att läsa har nästan karakteren af en sjuklig drift, enär han ej i nämnvärd grad synes tillgoda-göra sig det lästa.

Från det rent motoriska området må påpekas Carlssons besvärade uttal, hans automatiska rörelser och hans brist på förmåga att hålla sig fullt stilla då han är i sällskap. Dessa abnormiteter äro naturligtvis ej utan sammanhang med sjäslifvet.

Det nu anförda torde vara tillräckligt för det praktiska syfte, som här närmast föreligger, eller afgörandet af frågan om Carlsson är afvita eller ej. Med tystnad må dock ej förbigås, att icke mindre än fyra läkare förut yttrat sig om Carlsson och att alla förklarar honom vara af abnorm sinnesbeskaffenhet.

Frågan om Carlsson är samhällsvådlig bör väl ock vidröras. Han är visserligen retlig till lynnet, men hans häftighet eller skadebegär har under hela den tid han vistats å hospitalet, aldrig varit af svårare art. För den personliga säkerheten till lif och lem kan han derföre ej anses ha visat sig vådlig. För eganderätten är han deremot ej lika ofarlig. Men äfven i detta hänseende torde han ej vara vådligare än en stor mängd andra imbecila personer, som vistas ute i samhället eller hållas förvarade i fattighus eller å arbetsinrättningar. I alla händelser kan det ej vara skäl att låta honom upptaga en plats å våra hospital, som till följd af bristande utrymme måste vägra att mottaga

mången vida samhällsvådligare person än Carlsson och icke ens förslå för de akuta fallen af botlig sinnessjukdom, för hvilka de i främsta rummet äro afsedda.

Slutligen anhålles att få påpeka, att Carlsson såsom en till sin utveckling hämmad person (idiot eller imbecil) enligt min uppfattning är att hänföra till dem, som i 4:de paragrafen 5:te kapitlet af vår strafflag benämnas afvita, och ej till de å samma ställe omnämnda, som genom sjukdom eller ålderdomssvaghet äro beröfvade förståndets bruk. Skulle dock lagens mening vara, att dessa senare äro arter af de afvita, måste idioterna också vara det, ehuru de af förbiseende ej blifvit nämnda. Huru som helst måste idioterna kunna kallas afvita i lagens mening.

På grund af och i öfverensstämmelse med det nu sagda får jag härmed under edlig förpligtelse intyga:

att ofvan omnämnde Carl Johan Carlsson vid begåendet af den gerning, för hvilken han senast åtalats, var afvita, och att han fortfarande befinner sig i samma abnorma sinnestillstånd.

På grund häraf afgaf Medicinalstyrelsen det utlåtande, att Carlsson i följd af hämmad själsutveckling och svagsinhet saknar förståndets bruk och sålunda vid åtalade handlingens begående varit beröfvad förmåga att sina handlingar fritt bestämma och deras följder bedöma.